

LETO XXX — Številka 39 28. septembra 1978 Cena 4.— šil. (4 din)
Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Načrtovano srečanje SS-ovcev in ozadja

Za konec tedna je bilo napovedano v Feld am See na Koroškem srečanje nekdanjih SS-ovcev. Taka srečanja imajo na Koroškem ob tem letnem času že tradicijo, če spomnimo samo na svoječasnno srečanje v Krivi Vrbi. Letos so protestirali proti temu srečanju antifašisti v okviru KZ-Verband-a. Deželni glavar Leopold Wagner, ki je poleg varnostnega direktorja ter notranjega ministra prejel protestno pismo, je odgovoril, da bo zborovanje prepovedano, če ga bo skušala prirediti in najaviti HIAG, to je organizacija bivših SS-ovcev v Nemčiji.

Toda: v prvi instanci je za prepoved prireditve pristojno

okrajno glavarstvo Beljak. Kakor je dejal varnostni direktor dr. Adolf Pichler Našemu tedniku, je dobilo okrajno glavarstvo navodila, naj točno gleda, da tozadevni predpisi, predvsem člen 9 državne pogodbe, ne bodo kršeni in naj pripravi primerne ukrepe. Doslej, v sredo, ob 14.30 uri (zaključek redakcije NT), še ni bilo nobene prijave, vendar imajo prireditelji za to še 24 ur časa. Toda: „Družabnega srečanja“ v privatnem okviru po trenutnih zakonih ne morejo prepovedati. Razen tega je treba videti, kakšni ljudje bodo nastopili.

Toda: kakšni ljudje bodo nastopili, vidi oblast šele, ko se

bo prireditve začela. Varnostni direktor zagotavlja, da so predvideni v takem slučaju primerni ukrepi.

Izgleda, da se bodo SS-ovci zbrali v okviru „privatnega srečanja“, menda so našli v Feld am See v okviru propagande za turizem...

Toda: če nastopa kot prireditelj „Kameradschaft IV — ehemalige Waffen-SS“, oblast prireditve ne more prepovedati. Kajti ta organizacija je v Avstriji javljena in dovoljena. Da je bila celotna SS zločinska organizacija, kakor je to ugotovilo sodišče v Nürnbergu, očitno ni omembe vredno. Da Waffen-SS (Dalje na 8. strani)

Tovarna celuloze v Rebrci: to je problem za vso južno Koroško!

- Naslednji ponedeljek, to je 2. oktobra, naj bi se zopet odprla vrata
- tovarne celuloze v Rebrci. Tako je vsaj bilo rečeno poleti, ko so tovarno zaprli, da bi jo prenovili. Kakšen bo začetek ponovnega obratovanja, pa še visi deloma v zvezdah — in to nekaj dni pred začetkom
- ponovnega obratovanja. Premnogo problemov je še nerešenih. Usodna
- pa je vsekakor povezanost dveh faktorjev, ki se vlečeta kot rdeča
- nit skozi problematiko Rebrce: strukturni problemi ter naravnost trmasto
- zadržanje lastnice tovarne gospe Ane Erker-Hočevar.

Zadnjo soboto se je mudil v Železni Kapli tudi minister za socialno skrbstvo Gerhard Weißenberg. Formalno vsaj je bila to strankarska prireditev SPD, saj so podobni „državlanski sestanki“ bili tudi v drugih občinah dvojezičnega ozemlja. Da pa je ta obisk ministra Weißenberga bil več kot strankarska prireditev, pa je razvidno iz dveh okoliščin: prvič se je njegov obisk omejil v soboto na dvojezične kraje (Velikovec, Globasnica, Žitara vas, Železna Kapla, Kotmar vas), drugič pa so ravno v Železni Kapli pozdravili ministra pevci dveh zborov: SPD Zarje ter nemškega MGV-a.

Prva okoliščina kaže, da se očitno na Dunaju — po obisku državnega tajnika dr. Adolfa Nußbau-merja — ne morejo več izogniti vedno hujšim strukturnim problemom gospodarstva na južnem Koroškem, od odselitve do zdaleč

nadpoprečne brezposelnosti ter nesigurnosti tudi drugih še obstoječih obratov. Pozdrav ministru v obliki pesmi pa pomeni, da gre tu Kapelčanom dejansko za problem, ki se ne da omejiti le na socialiste, saj v zborih sodelujejo tudi pevci iz drugih političnih taborov.

Minister Weißenberg je videl zase omejene možnosti: iz sklada za pospeševanje delovnega tržišča v okviru svojega ministrstva ima na razpolago za celo Avstrijo le 100 milijonov šilingov. Od tega je skoraj 10 odstotkov — točno 9 milijonov — namenjenih Rebrci, pod dvema pogojem, da prvič lastnica Ana Erker-Hočevar garantira do 30. aprila naslednjega leta zaposlitev 247 delojemalcem. Drugi pogoj pa je, da mora lastnica omogočiti izvedeniško mnenje o gospodarskem položaju obrata. Doslej je od tistih devetih milijonov bilo že izplačanih šest, vendar je vodstvo

obrata doslej onemogočilo, da bi se napravila izvedeniška ocena, kako obrat sploh gospodari.

Erker-Hočevar je bila pred nekaj tedni pri Weißenbergu, toda ne v prvi vrsti zaradi Rebrce, temveč zaradi tovarne celuloze v Weißenbachu na Štajerskem, ki je prav tako njena last (razen tega še znana tovarna papirja Arland, pa dve kartonažni tovarni v Italiji). Kajti tudi Weißenbach je v podobnih težavah in lastnica hoče tudi za takojšnjo tovarno denar, „seveda“ brez protiuslug in brez zaposlitvene garancije. Dokler pa izvedeniške ocene o gospodarskem stanju tovarni ni mogoče napraviti, pa tudi ni možnosti, da bi se izplačali še nadaljnji milijoni podpor.

Problem leži pri tem tipu lastnikov v tem, da v dobrih letih kasirajo celotni dobiček in ničesar ne investirajo v modernizacijo tovarne. Rebrca bi danes bila precej bolj konkurenčna, če bi se v „debelih sedmih letih“ na področju investicij res nekaj zgodilo. Weißenberg: „Ich bin mit meinem Latein am Ende!“ Za Weißenbach so izračunali, da bi v primeru, da bi se tudi druge ustanove udeležile na tovarni, že naslednje leto mogli računati z dobičkom.

jalci za eno tona le 5000 šilingov; nekaj časa je padla cena celo na 4300 šilingov, vendar se začenja zopet stabilizirati. Izgube znašajo trenutno okoli 3 milijone mesečno. Marsikdo se seveda sprašuje, kako dolgo more lastnica nositi takšne izgube, ki izgledajo za poprečnega človeka ogromne. Odgovor:

dolga leta je bilo možno na svetovnem tržišču doseči za celulozo tri- do štirikratno ceno tega, kar je možno dobiti sedaj. Ker so poleg tega bili svojčas tudi produkcijski stroški nižji, se da izračunati, kakšne bajne vsote je zaslužila gospa Ana Erker-Hočevar s to tovarno.

Heimatsdienst podpihuje ...

Sedaj starka očitno noče več. Tudi ponovno obratovanje z 2. oktobrom ji ni po volji, ampak hoče šele začeti februarja naslednjega leta. Če sploh. Delavci so se odločili, da bodo 2. oktobra začeli zopet z delom. Kako se bodo zadržali, če jih hoče Erkerjeva pustiti pred zaprtimi vrati, tudi že vedo. Lubas: „Zasedli bomo tovarno ter sami vzeli udeležbo v roke!“

Sedaj se tudi Kärntner Heimatsdienst vedno bolj skuša vtikavati v zadeve delavcev tovarne: tokratne prireditve okoli 10. oktobra naj bi zmobilizirale vse sile „proti razprodaji Koroške“ za dinarske milijone. Vendar ni jasno, ali bo tokrat parola vžgala: „Heimatsdienst se je za nas doslej brigal le platonsko,“ je spoznanje poslanca Lubasa, „toda od dobrih naukov samih ne moremo živeti.“ Župan se spominja nazaj: „Leta 1965 (takrat je bila Rebrca zadnjič v veliki

krizi; op. ur.) se Heimatsdienst tudi ni brigal za nas.“

Potem je seveda še problem odjemalcev celuloze: trenutno gre 80 odstotkov produkcije v Jugoslavijo, zatorej je tudi Jugoslavija zainteresirana na nadaljnji usodi Rebrce in je pripravljena, za 40-odstotno udeležbo investirati v tovarno 60 milijonov. Ako bi bil problem s tem rešen za vedno, pa je odvisno zopet od Erkerjeve, ki bi kljub temu imela še 60 odstotkov.

Jugoslavija pa je še iz drugega razloga zainteresirana, katerega pa nekateri kratkovidneži na Koroškem nočejo videti: Jugoslavija uvaža trenutno brusni les iz Sovjetske zveze za drage denarje (970 šilingov na kubični meter), medtem ko koroški kmetje dobijo za svoj les v Rebrci le 470 šilingov. Profitirala bi oba partnerja.

FLORIJA SABLATSCHAN

Alternativni modeli - vendar starka noče

Kako bo z Rebrco res šlo dalje? Slovenski občinski odbornik Lado Hajnžič je zaskrbljen vprašal, ali so zajamčene plače ter božične doklade. Mimo trmaste države lastnice obstajata dva modela sanacije: prvi je ta, da država da na razpolago 16 milijonov šilingov za napravo, ki bi iz celuloze odtegnila še več vode. Celuloza bi s tem imela boljše kakovost ter bi se bolj prodajala. Ta naprava, ki so jo dobili na Norveškem, pa ni več nova: na Norveškem velja za zastarelo. Sedaj so njeni deli v Rebrci in čakajo, da bo stroj sestavljen. To naj bi stalo nadaljnjih 10 milijonov šilingov, ki bi jih dala na razpolago dežela. To bi bilo potem skupno 26 milijonov šilingov. Lastnica pa bi morala dati na razpolago 27 milijonov šilingov za sredstva obratovanja. Dežela bi se za svoj prispevek udeležila na tovarni.

Drugi sanacijski model: sprejeti tudi druge udeležbe, če bi bil garantiran obstoj tovarne za najmanj 5 do 10 let. Oba modela imata zaenkrat eno samo veliko napako: lastnica Erker-Hočevar trdovratno

odklanja vsako tujo udeležbo. Župan in deželni poslanec Josef Lubas, ki je hkrati tudi predsednik delavskega sveta rebrške tovarne: Rebrca stoji od leta 1904 naprej. Doslej je še vsak lastnik prišel do svojega denarja ter se je mogel opremiti z dobički. Tudi sedanja lastnica more v bodočnosti spet računati z njimi: če bo „novi“ stroj

začel obratovati, bodo produkcijski stroški ugodnejši. Že dejstvo samo, da zastarel stroj more pomeniti preobrat na bolje, vrže značilno luč na lastnico: kako dobro bi šele obratovala tovarna, če bi stali v njej moderni stroji!

Sedaj znašajo produkcijski stroški za eno tona celuloze 6.200 šilingov. Na trgu pa dobijo proizva-

Pevci pod vodstvom Jožka Wrulich a pozdravijo ministra Weißenberga

Spomin bazoviškim žrtvam

Pred kratkim so „neznani storilci“ s klavirjem oskrnili spomenik bazoviškim žrtvam v Italiji, zadnjo nedeljo pa se je spomnilo v Bazovici 48. obletnice smrti teh junakov okoli 3500 ljudi, ki so se zbrali v mogočnem sprevedu po cesti, čez gmajno in tja do spomenika na streljišču. Slovenski deželni svetovalec v deželnem svetu dr. Drago Štoka je dejal, da so razbili ta spomenik vsekakor iz več razlogov. Predvsem zato, ker je slovenski, ker kliče k prijateljstvu

med narodi, posebej med tu živčima, ker vabi k dobrososedskim odnosom. Kras je naš, je dejal Štoka, ves je prepojen z našim delom in žrtvami ter ga bomo znali braniti in ohraniti, kot smo ga znali skozi stoletja. Pozval je oblasti, naj se dostojno oddolžijo spominu bazoviških žrtv.

Narodni svet koroških Slovencev je zastopal član predsedstva Karel Smolle, ki je v svojem nagovoru poudaril podobnost bazoviških žrtv (Dalje na 8. strani)

Dvojezičnost je boljša!

Univerzitetni asistent dr. Erih Prunč, ki se že dalj časa znanstveno ukvarja s problemom dvojezičnosti, pravi: „Dvojezičnost ni samo odločilni dejavnik zblíževanja med ljudmi, narodi in kulturami, ampak tudi bistvena duhovna obogatitev vsakega posameznika, saj je moderna znanost jasno dokazala, da prav dvo- in večjezični ljudje prožnejše, svobodnejše in širše mislijo, da z vsakim jezikom, ki se ga naučijo, lahko globlje prodrejo

v miselni in predstavnici svet svojih soljudi.

Motnje, ki so jih nekateri raziskovalci ugotovili pri dvojezičnih ljudeh, niso pogojene v dvojezičnosti sami, ampak v zadržanju družbe do dvojezičnosti.

Problemov, ki nastajajo v dvojezični družbi, torej ni mogoče rešiti z odpravo enega jezika, temveč le s temeljito prevzgojo družbe in preoblikovanjem njene odnosa do dvojezičnosti.“

ODNOSI — AVSTRIJA — JUGOSLAVIJA

● Predsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije dr. Anton Vratuša je pred kratkim sprejel v Ljubljani gen. konzula Avstrije v Ljubljani dr. Waltherja Lichema na njegovo željo. Tema razgovora so bili odnosi med dvema sosednjima državama ter možnosti za poglobljanje medsebojnega vsestranskega sodelovanja. Anton Vratuša in Walther Lichem sta govorila tudi o položaju ter uresničevanju pravic slovenske in hrvatske narodnostne manjšine v Avstriji, poročala Tanjug.

OCENILI SO STANJE GROBOV

● Z obiskom grobišč v Špitalu je komisija zveznega izvršnega sveta za ugotavljanje stanja grobov in

spomenikov jugoslovanskih borcev, pokopanih na ozemlju republike Avstrije, v petek končala prvi del svojega dela.

Od lanske pomladi je bila komisija, katere delo se opira na člen 19. avstrijske državne pogodbe, v Avstriji osemkrat in je obiskala vse avstrijske dežele; v tem času je komisija identificirala vse grobove borcev, ki so pokopani na avstrijskem ozemlju, našla pa je tudi vrsto novih, kot na primer v Špitalu, kjer so odkrili grobove osemnajstih jugoslovanskih vojni ujetnikov.

Kot je pred odhodom izjavil namestnik predsednika komisije Božo Pavlovič, bo komisija o ugotovitvah poročala zveznemu izvršnemu svetu in hkrati predložila tudi ukrepe za nadaljnje varstvo grobov jugoslovanskih borcev v Avstriji.

Poslanec W. Ettmayer kritiziral obisk Živkova na Koroškem

Po mnogih suhih letih je bila Koroška zopet deležna državnega obiska. Da je bil to ravno predstavnik države, ki sama noče priznati slovenske narodne skupnosti v svojih mejah, države, ki se rama ob rami bori z Avstrijo pred mednarodnimi forumi, kadar je treba glasovati proti resolucijam, ki zahtevajo manjšinske pravice, je več kot očitna paralela obiska bolgarskega premiera Živkova. Preveč očitna celo za poslanca ÖVP Wendelina Ettmayerja. Le-ta je v svoji funkciji kot član avstrijskega zunanjepolitičnega sosveta osporaval, če je bil „program obiska spretno

izbran“, kakor se to pove v previdnem diplomatskem jeziku. Koroški socialisti, na čelu deželni glavar Wagner, so bili očitno „popa(h)rjeni“ nad to diplomatično formulirano kritiko. Kar šteje še več: Ettmayer je ta pomislek izrekel celo v času, ko je bolgarski premier bil še na obisku v Avstriji. Ettmayer je s tem zelo očitno prelomil z avstrijsko tradicijo, da vlada v zunanji politiki soglasje med strankami. Ettmayer je že vedel, zakaj je to storil.

Vsekakor Slovenci s svojimi pomisleki niso bili sami.

„Tako imenovano“ in „sporno“

Šivkov was here, bi lahko rekli po angleško. Bil je na Koroškem in zajec je skočil izza grma. Prej je le malo pokukal. Zdaj je pa tu.

Volkswille, koroško glasilo KPÖ, 23. 9. 1978, str. 2: Koroškim „genosom“ je govoril Hans Kalt, član polbiroja in glavni urednik Volksstimme oziroma Volkswille. Hudo je pokregal koroške Slovence, ker so povedali in zapisali resnico o zatiranju makedonske manjšine v Bolgariji ter o zatiralcu, bolgarskem državnem in partijskem šefu Todorju Živkovu. Iz poročila o Kaltovem nagovoru je razvidno, da je za KPÖ makedonsko vprašanje samo „tako imenovano“ („sogenannte Mazedonien-Frage“) in „sporno“ („mit der umstrittenen Mazedonien-Frage“). Koroškim Slovincem celo namigavajo, naj nikakor ne spravljajo „svojega problema na raven spornega makedonskega vprašanja“. To se pravi, da se ne smemo bojevati tudi za pravice zatiranih Makedoncev v Bolgariji, ker bi bilo to verjetno vmešavanje v notranjebolgarske zadeve. Če sledimo tej logiki, potem sploh ne bi smeli ničesar kritizirati in obsojati v državah, kjer vladajo zatiralci vseh ko-pit in vrst. Mednje spada tudi Živ-

kov. Pa če to „genosom“ pri KPÖ ugaja ali ne, resnico je treba povedati. Verjetno bi lahko bili pisali o „navdušenem in veličastnem sprejemu odličnega gosta in revolucionarja iz prijateljske Bolgarije na Koroškem“, če ne bi bili predvsem Slovenci opozorili na črne madeže na srajci Todorja Živkova. Tako pa se je mož bolj na tihem priplazil in izmuznil. ježek

„DRUŽINA“ O PRAZNIKU NT

Verski tednik za Slovenijo „Družina“ v dveh člankih zadnje številke poroča o jubileju „Našega tednika“. O jubilejni številki, iz katere je „Družina“ prevzela članek „Lik koroškega kaplana Čedermaca“, je rečeno: „Časopis, ki ga imamo v rokah, pomeni pravi dosežek za urednike, njihove sodelavce in izdajatelja. Obsega namreč z ovitkom v štirih barvah nič manj ko — sto strani velikosti naše Družine. Tudi naše iskrene čestitke za jubilej in časnikarski uspeh!“

Čuden jubilej

„Der Kärntner Bauer“, ki ga izdaja koroška kmetijska zbornica, je objavil v eni zadnjih številčk članek, ki bo brezdvomno marsikateremu našemu kmetu čudno zvenel v ušesih. Objavljamo ga brez komentarja. Kaj rečejo naši zavedni kmetje k temu članku, v listu, ki ga podpirajo s svojimi prispevki za zbornico?

Jünger ist es fast unbekannt, daß vor rund 50 Jahren durch die Kärntner Landesregierung um „Siedler“ geworben wurde und daß damals rund 200 meist „Alt-Reichler“ ins Land kamen.

Es wäre höchste Zeit, diese und die Entwicklung zu erfassen, ja, es wäre dies einer Doktorarbeit durch einen Kärntner würdig! Gibt es Listen der damals ins Land Gekommenen, gibt es Aufrufe, Stellungnahmen in der Presse über diese Werbungen, Erfolge, Entwicklungen? Ob durch Landwirte, Akademiker, Historiker, man sollte, falls es nicht Ähnliches bereits geben sollte, ernstlich damit beginnen! — Allenfalls Aufruf hiezu auch im „Kärntner Bauer“. — Es sollte nicht nur über eine namentliche Erfassung, sondern auch darüber, was geschah, berichtet werden. Viele wanderten wieder ab, viele blieben auch. Schließlich gehören auch Angerer, Brandner und ich dazu. Zwei meiner Kinder heirateten Nachkommen solcher Zuwanderer, welche es im Raum Moosburg über ein Dutzend gab! Prominentester in Kärnten ist schließlich der Maler Werner Berg!

Aus dem Wilajet Kärnten

Es wurde ein ganzer Feldzug gegen das Landesgericht und dessen Präsidenten, dem man offenbar die Schuld an dem Erfolge des Rekurses zuschrieb, eröffnet, welcher seinen Culminationspunkt in einer Versammlung des deutschen Volksvereines am 16. Dezember 1908 erreichte. In den bezüglichen Reklameeinladungen der „Freien Stimmen“ heißt es unter anderem wörtlich (Ausgabe vom 12. 12. 1908): „Die Versuche einzelner slowen. Hetzer (!), beim Klagenfurter Bezirksgerichte die Doppelsprachigkeit einzuführen (!), haben allerseits den lebhaftesten Unwillen hervorgerufen. Sowohl der Landtag als auch der Gemeinderat der Stadt Klagenfurt haben sich in entschiedenen Kundgebungen gegen den Beschluß des hiesigen Landesgerichtes verwahrt, nach dem das Bezirksgericht Klagenfurt in Hinkunft (!) verpflichtet sein sollte, slowenische Eingaben anzunehmen.“

Und dann kam der große Tag der Protestversammlung, bei welcher natürlich wieder ein Angehöriger des Advokatenstandes, ein blutjunger Konzipient namens Dr. P. ein langathmiges Referat erstattete, das dem leichtgläubigen Publikum alle Schrecken der slowenischen Invasion in den grellsten Farben an die Wand malte und zur energischsten Abwehr des gegen das Bezirksgericht Klagenfurt unternommenen slowenischen Vorstoßes (!) aufforderte. Was dem Redner an sachlichen Beweisen abging, wurde durch die Leidenschaftlichkeit seiner Angriffe ersetzt. Diese oratorische Erstlingsleistung verdient gelesen zu werden („Freie Stimmen“ vom 19. Dez. 1908), weil sie Dank ihrer Freimütigkeit einen tiefen Blick in die Psyche der deutschen nationalen gebildeten Kärntner Jugend gestattet und leider einen erschreckenden Mangel an grundlegenden ethischen Begriffen aufdeckt. Nur so ist es möglich, daß Dr. P. es als das beschämendste findet, daß der deutsche Senat, obwohl er durch einfache Bestätigung des erstertrichtlichen Beschlusses jeden weiteren Instanzenzug gegen die alimane Abweisung der slowenischen Klage hätte abschneiden können, dies den-

noch nicht getan, sondern den Rekurs nach Recht und Pflicht erledigt hat. Das nennt Dr. P. ein Zurückweichen vor mutwilligen Sprachenhetzen! Difficile est satiram non scribere!

Und wie lieblich schalmeit H. Dr. P. weiter:

„Die Verhältnisse bringen es mit sich, daß noch mehr slow. Advokaten ins Land kommen werden (hinc illae lacrimae!) und ein jeder, der da neu ins Land kommt, ist ein Hetzer und gefährdet den Frieden im Lande und die politische Machtstellung der Deutschen (!),“ um gleich darauf den Herrn Präsidenten des Landesgerichtes ins Gebet zu nehmen, da gerade er dieser Praxis nicht ferne stehe, und um schließlich mit der Aufforderung herauszuplatzen, die Richter mögen so wie in Böhmen, ohne Rücksicht auf ober- und oberstgerichtliche Entscheidungen vorgehen!

Natürlich dröhnender Beifall, der sich nach einer weiteren Kraftleistung eines als hypernational bekannten Redakteurs der „Freien Stimmen“ und einer Ansprache des Landesausschußbeisitzers Hönlinger zu einem Demonstrationzuge zum Landesgerichte verdichtete, wobei der Bürgermeister Neuner und die beiden Landesausschußbeisitzer Hönlinger und Dr. Josef Lemisch mit gutem Beispiel voranmarschierten. Ihren Abschluß fand die Veranstaltung in einer Katzenmusik, die dem Herrn Landesgerichtspräsidenten selbst vor seiner Wohnung dargebracht wurde!

Soweit wäre alles möglichst programmäßig und glatt verlaufen! Allein der Katzenmusik sollte bald ein moralischer Katzenjammer folgen, der vergebens seinesgleichen sucht. Die amtliche Klagenfurter Zeitung veröffentlichte nämlich am 21. Jänner 1909 unter dem Titel „Die Sprachenpraxis des Bezirksgerichtes Kagenfurt“ einen langen Artikel, in welchem von berufener Seite (es ist zweifellos das Landesgerichtspräsidium selbst!) festgestellt wird, daß die Entscheidung des Rekursgerichtes Klagenfurt, gegen welche sich die obigen Kundgebungen richteten, nicht nur mit Entscheidungen des Oberlandesgerichtes und des obersten Gerichts-

hofes, sondern auch mit der bisherigen Übung im Einklange steht, da in der Zeit vom 1. Jänner 1898 bis 31. Dezember 1908 beim Bezirksgerichte Klagenfurt nicht weniger als 421 slowenische Klagen überreicht wurden, von denen mit Ausnahme der obenerwähnten Klage vom September 1908 keine einzige aus sprachlichen Gründen zurückgewiesen wurde!“ „Es war daher nicht die Annahme dieser letzten Klage eine Neuerung, sondern es hätte als solche nur deren Zurückweisung bezeichnet werden können,“ konstatiert der Bericht wahrheitsgemäß. Weiters erklärt der amtliche Bericht, daß in dem oben angegebenen Zeitraum bei dem genannten Bezirksgerichte außerdem 1042 Eingaben in slowenischer Sprache in Grundbuchs- und Executionssachen eingelangt sind, von denen keine einzige eine Zurückweisung aus sprachlichen Gründen erfahren hat!

Ja, noch mehr! Um die deutschnationale Masche vollständig zu entlarven, bringt der Artikel eine anschauliche Tabelle auch über die Sprache der Erledigung der obigen in slow. Sprache überreichten Klagen u. sonstigen Eingaben. Und siehe da! Die Tabelle konstatiert, daß die slow. Klagen bis zum Jahre 1903 ausschließlich, die slow. Grundbuchs- und Executionseingaben aber zum überwiegenden Teile in slow. Sprache auch erledigt wurden, daß aber seitdem schrittweise Jahr für Jahr die slow. Erledigungen ab- und in gleichem Maße die deutschen Erledigungen zunahmen, bis schließlich im Jahre 1908 von 84 slow. Klagen keine einzige und von 147 slow. Grundbuchs- und Executionseingaben eine sage eine einzige noch slowenisch erledigt wurde!

Und da hat man die Stirne, von slowenischen Vorstößen und von der Notwendigkeit ihrer Abwehr zu schreien, Gemeinderat, Landtag und die ganze Öffentlichkeit zu alarmieren u. zu blamieren und die maßloseste Hetze gegen alles in Szene zu setzen, was sich dem Diktate einzelner deutschnationaler Heißsporne nicht blindlings unterwirft.

(Dalje prihodnjič)

LETOS SO SE OTROCI MARIJINEGA VRTCA IZ ŠENTJAKOBA V ROŽU VDRUGIČ PODALI NA LETOVANJE OB MORJU; MEDTEM KO JE BIL LANI NJIH CILJ KAMPING V ROVINJU, JIM JE LETOS PRESKRBEL KLUB MLADJE PRAVO VILO V SAVUDRIJI, KJER SO BILI TAKOREKOČ SVOJI GOSPODARJI. SEVEDA SO SE VKLJUČILI V HIŠNI RED IN NAVADE POČITNIŠKEGA DOMA, KI GA VODI ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE, NEKAJ ČASA SO PA LE IMELI TUDI ZASE, KER SE MED LETOM LE TEŽKO NAJDE TOLIKO DOVOLJ ČASA ZA SKUPNO ZABAVO, PESEM IN TUDI KAK DALJŠI RAZGOVOR.

Pa kaj Vam bi sam pripovedoval?

Kot rečeno se je po začetnih težavah — manjkalo je denarja, hvala Bogu so jih dobri ljudje podprli — 67 otrok in 15 voditeljev le znašlo v vili ljubljanskega počitniškega doma Savudrije. Lahko si predstavljate, kakšen živžav: eden ne najde svojega kovčka, drugi hoče samo s tretjim biti v isti sobi, četrti bi kar najrajši oblečen preplaval jadransko morje. Preden se

niso mogli doseči vsi tako zaželjenega uspeha. Toda kaj to, navediti se je treba tudi na to, da izgubili — predvsem v igri. Zmaga nad samim seboj več šteje kot zmaga nad drugim, so bile tolažilne besede kaplana Janeza Tratarja, ki je skupino spremljal.

Uspeha so Šentjakobčani dosegli na drugi plati: Sicer so v turnirju z Goričani, Ljublančani in Ribni-

še bolj povezali v skupnost, ki nam tudi pri delu med letom zelo koristi. Lepe skupne ure mladih ljudi so največje bogastvo, ki ga odnese mladostnik v življenje. „Srečni trenutki iz otroških let obvarujejo odraslega človeka pred zli dejanji,“ je napisal slavni Dostojevski.

Zato so mnogo prepevali (besedila so napisali na velik papir in ga obesili na kakšno drevo), vadili in

katere je slovenščina takorekoč „vsakdanji kruh“, medtem ko postaja ta kruh pri nas na Koroškem vedno bolj trd.

Da bi malo pospešili spoznavanje z otroci iz Slovenije, so priredili skupen plesni večer in turnir, na katerem so fantje igrali nogomet, dekleta pa med dvema ognjema. „Spoznavali se nismo samo pri turnirju, temveč tudi na skupnih večerih. Vsaka skupina je nekaj zapela, zaigrala ali pripovedovala o svojem domačem kraju in v svojem narečju,“ piše Rozvita.

Ob koncu velja zahvala vsem voditeljicam (Andreji, Anici, Danici, Milici, Pepci, Sabiki, Sabini in Valiji) voditeljem (Borisu, Floriju, Franciju, Hanziju, Jorgiju, Pepiju, Saši in Tévžetu), predvsem pa letošnji „Miklovi Zali“ Milici Janežič, sestri Antoniji in g. župniku Kariclju za vso požrtvovalno delo pri organizaciji tega letovanja, ki bo še dolgo odmeval v srcih udeležencev.

Za zaključek še pesem, ki so jo radi prepevali na poti domov:

„In Bog, ki vidi,
vé za „note“ našega srca.
Kot danes nas je tukaj zbral,
nas še bo združiti“ znal.
A mi se bomo srečali,
se videli še kdaj.
Na svidenje prav vi vsi, bratje,
na svidnje še kdaj.“

Trajan

Opomba uredništva NT: Poročilo o ostalih skupinah, ki so bile letos v okviru akcije KLUBA MLADJE „mladje na morje“ na počitniškem letovanju, bomo objavili v eni prihodnjih številčk NT.

Letovanje v Savudriji

Nad 70 Šentjakobčanov na morju

čani skoraj vse bolj „s smolo“ izgubili, dosegli pa so 1. nagrado v točkovanju za red in snago v spalnica in v prostorih, v katerih preživi človek skoraj četrt svojega življenja.

„Kopali smo se vsi zelo radi. Enkrat je bil tudi alarm. Mornarji so videli morskega psa. Pohiteli smo vsi iz vode, da nas ne bi požrla ta neprijazna zver,“ piše Franci. Morski pes nobenega ni požrl, toda nekajkrat so jih osmodile meduze. To so majhne, skoraj nevidne živalice, ki se počasi bližajo človeku in ga nato hitro osmodijo kot močna kropiva. In Kristijan je pogruntal njihov izvor: „Ker se glavni žili križata, so gotovo „remiš-katoliš.“

Mnogo bi lahko našteali vzrokov, zakaj smo se odločili za to letovanje, glavni namen je bil, da bi se

tudi Bogu dali dolžno čast in hvala.

Drugi glavni namen letovanja je bil izpopolnjevanje slovenščine. Mnogi se namreč domá na Koroškem ne upajo govoriti slovensko, pa bi bili še voljni, če bi jih kdo na lep način spodbujal. Tudi k dvojezičnemu pouku se ne upajo prijaviti, čeprav vsi vedó, da velja geslo „zweisprachig ist besser“ (dvojezično je boljše). V Savudriji je bila lepa priložnost, da so to napačno sramežljivost odložili. Sestra Antonija, ki je nosila glavno breme pri pripravi na ta nadvse uspešni tabor na morju, pravi, da vidi v dejstvu, da „smé otrok biti ob morju takšen kakršen je“ tudi važno vlogo tega letovanja. Saj so bili vsi ostali otroci v Savudriji večinoma Slovenci iz Slovenije, za

Naj cenjenim bralcem NT-ja posredujejo svoja doživetja mali udeleženci sami! Hanzij piše: „Odpeležali smo se v ponedeljek, 24. julija, iz Šentjakoba. Zvečer smo si morali pustiti — hočeš, nočeš — pregledati lase, če imamo kakšno uš. Kako bi bilo drugače — nekateri so imeli gnide; ponoči so morali imeti na glavi nekakšne turbane kot Turki pri Miklovi Zali, zjutraj pa so dobili kis v lase. To ni bila edina nadloga. Dva fanta sta se še malo ranila, drugače pa smo se vsi več ali manj nepoškodovani vrnili... Počitnice na morju — to pomeni štirinajst dni morja, štirinajst dni veselja...“

Čisto drugače je doživela prvi dan Rozvita: „Že prvi dan smo se šli kopat. Najprej se nismo tako upali v vodo, ker je bilo tam nekaj preveč ježev in smo se jih zaradi slabih izkušenj lanskega leta malo bali. Kmalu smo odvrgli ta strah in v veselju uživali lepe dneve. Neplavači so imeli možnost, da so se učili plavanja — učiteljica je prišla vsak dan in jih je z velikim potrpljenjem učila plavanja, za kar smo ji zelo hvaležni tudi plavači. Prihodnje leto bomo namreč vsi skupaj mogli plavati...“

Franci še ve dostaviti, da „je bila vožnja malo dolga, a zelo zanimiva. Za nekatere otroke je bila predolga, ker so morali med potjo svoje želodce tolažiti, ker so se stalno upirali.“

vse razjasni in umiri in preden nima vsaka stvar svoj kraj, pač preteče nekaj ur kričanja in vriskanja. Vsi razburjeni so še opolnoči klepetali v spalnica, zjutraj pa so se zbudili s petelini in začeli kodakati. Hanzij piše: „Zvečer so nas voditelji komaj in komaj krotili. Nismo hoteli zaspati, pa smo šli klečat, potem pa še telovadit, kar nas je zelo utrudilo in smo le zaspali...“ Po nekaj dneh bivanja na moru so morali nekatere prav po vojaško dvigniti iz postelje, ker so spali kot „snopi“. Pomirjeni so bili in polni svežega zraka in pečeni kot ražnjiči. Vedeli so, kje je „naša“ plaža, kje se napolnijo želodci in kje imajo shranjene svoje osebne stvari. „Z jedjo smo bili zelo zadovoljni,“ ugotavlja Hanzij, Rozvita pa celó našteva, kaj vse so dobili pod zobe: „Zrezek, klobase, sir, marmelado, solato, ribe, gulaž in mnogo drugih dobrih stvari, ki si jih pač človek želi, ko prilo masti iz morja. Tudi sladoleda ni manjkalo.“ Kot bi bilo dogovorjeno, nam je bil sv. Peter z vremenom zelo naklonjen in smo imeli razen enega dneva samo sončno obalo. Edini oblačni dan smo koristno uporabili za „olimpiado“, na kateri je mogel vsak pokazati, kaj zna. Starejši fantje so se zelo radi postavili, kar ne pomeni, da so mlajši Šentjakobčani stali ob strani. O prvih ve Rozvita povedati, da „so jim stopile solze v oči, ker pač

Mladi rod - nova številka, novi cilji

Pravočasno k začetku novega šolskega leta je izšla nova številka Mladega roda, šolskega lista za koroško mladino. Revija gre medtem v 28. leto svojega obstoja. Nova številka je okusno opremljena (štiribarven ovitek), vsebina pa zelo pestra.

Mnogo prispevkov je izvirnih, se pravi, da so jih sestavili slovenski koroški učitelji. Poleg tega je vsebina tudi zelo smotrna: kajti Mladi rod je namenjen kot dodatni učni pripomoček tako na ljudskih šolah, kakor tudi na glavnih šolah ter na nižji

stopnji srednjih in višjih šol. „Za vsakega nekaj“ bi bilo vse, kakor premalo. Alternativa urednikov pa je bila ta, da je v Mladem rodu precej člankov, ki jih vsak po svoje more uživati tako ljudskošolec kakor tudi gimnazijec — pa tudi intelektuallec. (Samo en primer: „Šiling, ki je poravnal vse dolgove.“)

To pa je tudi nova smer Mladega roda: odkar obstajajo tudi učbeniki za slovenščino, je treba najti odjemalce Mladega roda tudi izven šolarskih klopi. Konzorcij dvojezičnih učiteljev

okoli Tomaža Ogrisa, glavnega in odgovornega urednika, je očitno našel pravo zmes in pravo linijo. „Mladi rod v vsako slovensko družino“, pa ne le tja, tudi v roke slehernega bralca slovenskega čtiva, posebej še vsakega, ki ga zanima slovensko šolsko vprašanje.

Med šolarji ima Mladi rod precej odmeva: skoraj dve strani sta posvečeni pismom bralcev.

Mladi rod lahko naročite na poštni predal/Postfach 45, 9021 Celovec.

Občni zbor prosvetarjev na Kostanjah

Pred kratkim se je vršil redni občni zbor Slovenskega prosvetnega društva „Drabosnjak“ na Kostanjah. Izvoljen je bil tudi nov odbor, kateremu slej ko prej predstavlja neumorni Janez Lesjak. Nadaljnji odborniki: predsednik Janez Lesjak, podpredsednik Herman Mačnik, tajnik Monika Zeichen, blagajnik Hanzej Dragašnik, knjižničar Tatjana Zeichen.

Nadvse zanimivo je tudi delovno poročilo, ki ga je podal predsednik Janez Lesjak: Društvo je imelo po potrebi redne seje, to pa večkrat na leto. Predvajali so dva filma, in sicer „Kaplan Čedermac“ ter drugi film o „Južni Ameriki“. Namerali so še en film „Zgodba o dobrih ljudeh“, to pa jim ni uspelo, ker je bilo tako slabo vreme, da nihče ni mogel iti pred hišo; to je bilo meseca januarja.

Organizirali so dva folklorna ve-

čera v Vrbi za turiste, to pa s pomočjo KKZ in SPZ. Društvo je doneslo tudi k temu, da so prvič v Vrbi mogli nastopati pri mednarodnem folklornem festivalu slovenske folklorne skupine, ki so, kakor vemo, dosegle ugledna mesta: in sicer Globasnica peto mesto, Sele pa sedmo. S tem so mednarodni publikli dali možnost, da spoznajo tudi bogato kulturo Slovencev na Koroškem. KDZ je gostovala z lutkami na Kostanjah. Vsako leto so imeli izlete v Slovenijo. Seveda društvu ni uspelo vse te načrte, ki jih je stavilo na zadnjem občnem zboru, izvesti. To so pa razne posledice, ker mladina, ki bi mogla pomagati, nima dovolj časa, to se pravi, da nekateri študirajo na Dunaju, drugi so zaposleni spet izven Koroške, drugi so se preselili zaradi ženitve itd.

Poleg tega moramo ugotoviti, da

člani društva razen kulturnih dejavnosti zelo aktivno sodeluje pri raznih političnih akcijah. Udeležili so se protestnega shoda na Dunaj, Spominske svečanosti na Dunaju in v Selah, ter na drugih demonstracijah. Obisk prireditve „Od Šmohorja do Pliberka“, mladinski dnevi, igre kakor na primer Miklova Zala. Lahko bi našteali še in še.

Po dolgem iskanju so le spet našli društvene tamburice; zdaj so jih posodili v Loče pri Baškem jezru, tam so jih tudi dali popraviti, ker so bile precej pokvarjene.

Društvo ima zdaj 33 članov, en podporni član je lansko leto umrl. Bil je mož, ki je poznal težave, zato je društvo denarno podpiral, koliko je mogel.

Ugotoviti je treba, da je društvo „Drabosnjak“ edino, ki organizira slovenske prireditve v občini Vrba.

NAROČILNICA

Naročam letni abonma za „Naš tednik“, za ceno 150.— šil.
(150.— din)

Ime:

Naslov:

Datum

Podpis

Naročniki „Našega tednika“ naj pošljejo naročilnico na naslov: Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt/Celovec. Naročniki iz Jugoslavije naj uporabijo naslov: ADIT-DSZ, 61000 Ljubljana, Gradišče 10.

Naš tednik: informacija s prve roke

Pismo bralca

Popravek

V listu Naš tednik od 7. 9. 1978 na strani 47 je v članku Ruda — Grebinj napisano, da je Slovence zastopal v občinskem odboru Niko Marktl, namesto Štefan Marktl. Niko je duhovnik, najprej nekaj let kot kaplan od leta 1924, potem župnik v Medgorjah do Hitlerja, med vojno preganjan na župnijo Šentandraž v Labotski dolini, po vojni župnik v Rožku, kjer je še danes. Slovenci so leta 1923 dobili 4 odbornikov v občinski odbor, to so bili Miha Melišek, St. Prunč (ki je bil za časa jugoslovanske zasedbe župan), tretji g. Sadjak p. d. Pintar iz Šentmartna in Štefan Marktl. Do leta 1932 je bil s pomočjo Slovencev za župana Simon Škorjanc in obenem tudi tajnik. Leta 1932 je bil izvoljen za župana Franc Plešivčnik (Nemci in tudi sam pišejo Pleschiutchnig). Med vojno Slovenci niso imeli zastopnika v občini. Po vojni je Slovence zastopal Štefan Marktl do leta 1954. Še nekaj veselega: pri volitvah v kmetijsko zbornico leta 1932 je Štefan Marktl zadnje 3 dni pred volitvijo z biciklom prevozil vso občino Rudo in uspeh je bil zelo dober, v tako imenovan „Gau-ausschuß“, ki je obstajal iz 6 odbornikov, smo dobili takrat Slovenci kar 3 (tri) odbornike, torej polovico, tega smo bili zelo veseli, a od leta 1938 se je položaj stalno slabšal. Pritisk je postal tako hud, da po letu 1954 sploh nismo imeli več zastopstva v občinskem svetu.

Kar se tiče šole v Srednji vasi, bo za eno leto še obstajala, kaj bo potem, se bo šele pokazalo.

Štefan Marktl, Šmiklavž 36, 9113 Ruda/Ruden, dne 10. 9. 1978

Dr. Inzko ml. na Ceylonu

Dr. Zdravko Inzko, sin strokovnega nadzornika dvornega svetnika dr. Valentina Inzka, je nastopil novo službeno mesto v okviru Organizacije združenih narodov. Po več kot štiriletnem službovanju v glavnem mestu Mongolije Ulan Batorju, kjer je med drugim tudi pripravljaval obisk generalnega tajnika OZN dr. Kurta Waldheima, ga služba kliče na otok Ceylon. V glavnem mestu Sri Lanka, kjer je lani bilo srečanje neuvrčenih, bo mladi diplomat skušal kakor na dosedanjem službenem mestu doseči za svetovno organizacijo čim več uspehov, pa tudi za Avstrijo in koroške Slovence najti novih prijateljev. Dr. Zdravko Inzko, maturant Slovenske gimnazije in absolventu diplomatske akademije, želimo nadaljnjih uspehov!

Mojstrski izpit za avtomehanika je na Dunaju napravil naš rojak Anton Karničar z Obirskega. Čestitamo!

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72 565. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradisce 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 150.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2. 9065 Zrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Vogrče: izvrsten uspeh gasilskega društva

Vogrški „centrum“ je sedaj lepa zaključena enota: cerkev, šola, gasilski dom. Tam, kjer je včasih na travniku pred cerkvijo rastla starodavna lipa, je sedaj asfaltiran trg z nočno razsvetljavo.

Že večkrat je bilo pisano o zgodovini in razvoju vogrškega gasilskega društva, ki je letos praznovalo 50-letnico obstoja. Prav za ta jubilej je društvo povečalo svoj že itak precej novi dom in ga moderniziralo. Po proračunu raznih firm bi stal dom 670.000 šil., toda člani sami so opravili 1300 ur zastonskega dela, tudi gospodarji v Vogrčah in Rinkolah so darovali les, društvo samo je dalo 40.000 šil., tako da občina sama plača le 270.000 šil. V domu je tudi „Fix station“, priprava za sprejemanje in oddajo sporočil.

Otvoritev in blagoslovitev pove-

čanega doma se je vršila 9. julija ob navzočnosti deželnega svetnika Galloba in poslanca Usterja, župana Moryja, okrajnega poveljnika g. Hriberniga, mestnih svetnikov Stanka Vavtija, Valentina Vavtija, Ignacija Domeja in še več občinskih odbornikov.

Domači župnik Vinko Zaletel je ob blagoslovitvi v obeh deželnih jezikih omenil, da je zavetnik gasilcev Sv. Florijan, ki je tudi zavetnik Vogrč in katerega podoba krasi gasilski dom, po novih znanstvenih odkritjih najbolj zgodovinsko izpričani mučenec na avstrijskem ozemlju in vzor krščanske ljubezni, ki je šel reševati svoje krščanske brate — vojake, pa pri tem sam našel smrt. Hudomušno je še omenil, da se boji, da bodo morali čez nekaj let znova povečati dom, da bodo mogli kje spraviti vse pokale in odlikovanja.

Po nagovorih so dobili listine sledeči ustanovni člani: Trinkaus Hanzelj, Pukel Heinrich, Hirm Franc, Konečnik Franc st., Visočnik Peter, Ulrich Klemen, Žele Martin in Podjsteršek Jožej. Krajevni poveljnik Anton Visotschnig je prejel odlikovanje od „Državne zveze gasilcev“ za izredne zasluge. Na isti dan so prejela odlikovanja vsa društva pliberškega okraja, ki so tekmovala 31. maja v Velikovcu.

Od 1. do 3. septembra so se vršila vsedržavna tekmovanja gasilskih društev na Dunaju, ki se jih je udeležilo 230 društev. Iz Koroške je tekmovalo 12 društev in je med njimi vogrško doseglo prvo mesto. Med vsemi 230 je prišlo na 42. mesto. Vsekakor častno priznanje društvu iz tako malega kraja, ki pa je veliko v požrtvovalnosti in pravem tovarištvu.

Šentjanž: pogreb Rozalije Hafner

Ko se je rodil dan 12. septembra, je v Celovski bolnišnici ugasnilo življenje dobre žene in matere Rozalije Hafner. Dobro pripravljena na smrt je sledila svojemu možu Lipanu, ki že tretje leto počiva na šentjanškem pokopališču.

Rajna Zala, kakor smo jo klicali, se je rodila v Podsinji vasi pri pd. Piskarju; že v zgodnji mladosti je spoznala, kam spada njen čut in srce, postala je pravo dekle v fari na kulturnem in verskem področju. Zvesto je sodelovala v krščanskem kulturnem društvu in skoraj ni bilo igre ali drugih prireditve, da rajna ne bi imela kakšne važne vloge. Ko se je omožila, je prišla v Šentjanž in s tem prevzela na svoje rame še skrb dobre matere in gospodinje. Rada je pomagala, kjerkoli je bilo potrebno in postala v marsikateri stvari prava svetovalka. Bila je verna žena in je nadvse častila šentjanško mater Marijo v ognju, skrbela je za cerkev in spletla nešteto vencev ob raznih cerkvenih slavnostih. Zadnje mesece, ko ji je Bog naložil težko in neozdravljivo bolezen in se je borila med življenjem in smrtjo, se je še spomnila svoje krščanske dolžnosti in darovala lepo vsoto za cerkveni stolp, kateri se sedaj popravlja.

V četrtek popoldne so spremili ob veliki udeležbi žalnih gostov to

blago ženo, ki je dosegla lepo starost 76 let in jo izročili materi zemlji. Župnik iz Sveč Martin Škorjanc in Janez Hudl iz Kaple sta vodila cerkvene obrede. Domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom šolskega nadzornika Eriha Uznika in moški pevski zbor iz Sveč pod vod-

stvom prof. dr. Antona Feiniga sta se s pesmimi-žalostinkami poslovila od rajne.

Naj bo nji, ki je v njenem življenju toliko žrtvovala za Boga in narod, domača zemlja lahka!

Sinovoma in daljnemu sorodstvu pa velja iskreno sožalje!

110-letnica tabora v Žalcu

V Žalcu v Sloveniji so v nedeljo v okviru mogočne slovesnosti praznovali 110-letnico slovenskega tabora. Dan poprej so odprli nov kulturni dom in odkrili doprsni kip Frana Levstika, kateremu je posvečen tudi kulturni dom.

Slavnostni govornik Emil Rojc, izvršni sekretar predsedstva CK ZKS, je poudaril veliki pomen taborov kot manifestacijo slovenskega hotenja in kot odpor proti germanizatoričnim prizadevanjem avstro-ogrske monarhije. Glede samoupravnih odnosov je poudaril, da je treba stalnega dialoga in se izrekel proti temu, da še marsikje številne odločitve sprejemajo brez temeljitih razprav, kar zmanjšuje učinkovitost krajevnih skupnosti.

Osrednja točka nedeljske prosla-

ve v Žalcu pa je bil mimohod dobrih 2000 udeležencev, od lovcev preko gasilcev, pevcev, športnikov, članov šolskih športnih skupin, članov Mladinskih delovnih akcij vse tja do pevcev in folkloristov. S Koroške je bila zastopana folklorna skupina iz Globasnice. V štadijonu so potem oblikovali spored godba na pihala, 400-članski združeni zbori iz občine (le-ta šteje 36.000 prebivalcev) ter recitatorji. Ves spored je prenašal direktno radio Celje.

Med častnimi gosti so bili med drugim France Popit in Tone Bole, s strani koroških Slovencev je bila zastopana delegacija Narodnega sveta koroških Slovencev, ki jo je vodil prvi podpredsednik zbornični svetnik Ignac Domej.

Pogreb župnika Hanischa: „Nemška zemlja iz Podkrnosa“

Jožefa Hanischa, župnika v Mohličah, so položili k zadnjemu počitku. Med veliko množico, ki se je udeležila pogreba, je bilo tudi več delegacij Abwehrkämpferbunda, saj je bil pokojni župnik v mladih letih tudi brambovec. Menda so prišli brambovci izkazati pokojnemu zadnjo čast.

S pieteto vsekakor ni bilo daleč. Gališki župnik Gotthard namreč je bil mnenja, da Cerkev ni za politiko in ni dovolil, da bi abwehrkämpferji šli z zastavami ter klobuki na glavi v notranjost cerkve. Svojo masko so sneli brambovci šele pri nagrobnih obredih: zastopnik Abwehrkämpferbunda Hofstätter v svojem nagovoru na odprtem grobu ni vedel povedati nič dostojnejšega, ampak je zelo hudo zmerjal cerkveno oblast, češ kako je netolerantna, ko ni dopustila nastopa abwehrkämpferjev v cerkvi sami. Govor tega prvaka nemštva pa je bil v obupno slabi nemščini. Neki višji duhovnik je bil prisiljen, da je vsaj najhujše jezikovne kozle sproti popravljal. Višek Hofstätterjevega nastopa — „nagrobní govor“ tega ne moremo imenovati — pa

je bil sledeč: iz žepa je potegnil žakelj in vsul v odprto jamo „eine Handvoll deutscher Erde aus Gurnitz“ (pest nemške zemlje iz Podkrnosa). Ne glede na to, da spada Podkrnos med tiste šolske okolišče, za katere velja po manjšinskem šolskem zakonu možnost dvojezičnega šolstva, je Hofstätter dokazal, da je šlo brambovcem očitno

Berite in širite „nt“!

od vsega začetka zgolj za provokacijo. Kajti „nemško zemljo“ je moral od vsega začetka imeti s sabo in ni šel po njo šele, ko brambovci z zastavami niso smeli v cerkev.

Pa tudi na cerkvenega ključarja Berga so se znesli v pismu bralca v Kärntner Nachrichten: zabeleženo je bilo, da je to sin slikarja Wernerja Berga, podpisnika solidarnostnega komiteja, kar je očitno samo po sebi že sumljivo dovolj...

PRIREDITVE

Solidarnostni komite prireja skupno s slovenskimi organizacijami

OKTOBRSKI TABOR
8. oktobra ob 14. uri

Nastopajo med drugimi skupinami zopet SCHMETTERLINGE z Dunaja. Zvečer multimedia-show o zgodovini in funkciji 10. oktobra. **Kraj:** Rosentaler Straße 85 (na zemljišču Zveze slov. zadrug)

9. DUNAJSKI KROŽEK

Kraj: ÖMBG-Restaurant, Führlgasse 10, 1010 Wien I
Čas: petek, 29. 9. 1978, ob 19. uri
Program:

19. uri: skupna večerja
20. uri: predavanje in diskusija
21.30: družabni del
Organizacijski prispevek inkl. večerje: šil. 100.—

KONCERT OB 70-LETNICI SVOJEGA OBSTOJA IN OB AVSTRIJSKEM DRŽAVNEM PRAZNIKU

Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza v Celovcu
Kraj: Kongresna hiša v Beljaku
Čas: nedelja, 22. 10. 1978, ob 14.00
Dom v Tinjah prireja skupno s socialno zavarovalnico za kmete

„GOZDNA JAGODA V SONCU“
Prireditelj: SPD „Bilka“ v Bilčovsu
Kraj: gostilna Miklavž v Bilčovsu
Čas: sobota, 30. 9. 1978, ob 20. uri
Gostuje: SPD „Šentjanž“ iz Šentjanža v Rožu

DOM v TINJAH

prireja še sledeča jesenska romanja:

V sredo, 4. oktobra 1978, na **SVETO GORO (pri Gorici)**
Za župnije Hodiše, Škofiče in Loga vas

V četrtek, 5. oktobra 1978, **BREZJE, BLED, BOHINJ**
Za župnije Kazaze, Dobrla vas, Št. Vid, Klančce, Galicija

V četrtek, 12. oktobra 1978, na **SVETO GORO PRI GORICI**
Za župnije Št. Peter na Vašinjah, Ruda, Grebinj, Grebinjski kloster, Vovbre, Št. Rupert

V nedeljo, 15. oktobra 1978, **V MARIJINO CELJE (Maria Zell)**
Za župnije Slovenji Plajberk, Borovlje, Glinje

Interesenti naj se čimprej javijo pri svojih župnih uradih ali pismeno na naslov: Dom v Tinjah, 9121 Tainach/Tinje
Prijavitelci dobijo pravočasno sporočilo o točnejšem romarskem programu

ROMANJE Z LETALOM V FATIMO
od nedelje, 8. oktobra 1978, do sobote, 15. oktobra 1978
Prijave sprejema: Dom v Tinjah do 26. septembra 1978

ZA POTOVANJE, KI GA PRIREJA PATER JAKOB

od 6. do 20. oktobra z avtobusom skozi Francijo in Španijo — Lurd — Fatima — se je možno še prijaviti, toda takoj. Majhen avtobus je poln, toda če se kdo še prijavi, bo večji avtobus na razpolago. Pišite na: P. JAKOB — KAPUZINERKLOSTER, Waaggasse, 15, 9020 Klagenfurt/Celovec.

● Kmečka gospodarska zadruga
● na Brnci išče pomočnika. Interesenti naj se javijo v poslovalnici osebno ali po telefonu: (0 42 57) 234. Predpogoj je vožnja niško dovoljenje kategorije B.

Proslava „Trte“ v Žitari vasi v znamenju prijateljstva med narodi

Sedemdeset let obstoja je SPD „Trta“ v Žitari vasi proslavila v večjem, slavnostnem okviru. Na popoldanski prireditvi v Rutarjevi dvorani v Žitari vasi so poleg domačega moškega zbora pod vodstvom Jozeja Starca sodelovali tudi zbori sosednjih prosvetnih društev: Hanzi Kežar z mešanim zborom SPD „Danica“ in moškim zborom SPD „Vinko Poljanec“ in Jožko Wrulich z mešanim zborom SPD „Zarja“. Zelo številni udeleženci iz vseh krajev dvojezičnega ozemlja so bili tako deležni izvrstno podanega pevskega koncerta, pri katerem je sodeloval — kar so vsi pozdravili z dolgim aplavzom — tudi nemški moški zbor v Žitari vasi, MGV Sittersdorf.

Prazniku primerno je prišlece pozdravil pihalni orkester Rudnika — Mežica. Uspelo prireditve pa so zaključili s plesom, igral je ansambel „Mežiški rudarji“.

Predsednik SPD „Trta“ Jože Golavčnik, član žitajskega občinskega predstojništva in vodja Volilne skupnosti, je pozdravil častne goste, med katerimi so bili generalni konzul SFRJ Milan Šamec, predsednik KKZ Lovro Kaselj, predsednik SPD Valentin Polanšek, žitajski župan Michael Posod, ravnatelj ljudske šole v Žitari vasi Franc Kukovica, žitajski župnik Matevž Nagele, predsednik NSKS dr. Matevž Grilc, predsednik ZSO dr. Franci Zwitter, višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik in predstavnik Zveze kulturnih organizacij SR Slovenije Radovan Gobec. Pozdrav predsednika pa je veljal tudi občinskemu odborniku, kulturnemu referentu v občini Johannu Eisnerju in vsem, ki so se v lepem številu udeležili proslave.

Zaslужnim kulturno-prosvetnim delavcem društva so bila podeljena priznanja in odličja, skozi kulturni program je spretno vodil Stanko Wakounig, predsednik SPD „Danica“.

IZ DRUŠTVENE ZGODOVINE

„Bila je nedelja, 10. marca, pred 70 leti, ko so se zbrali naši rodoljubi — 44 po številu — k ustanovnemu občnemu zboru,“ je dejal predsednik „Trte“ in opozoril na pomembno početje prednikov, „ki so se že tedaj zavedali, da je samo na trdni kulturni podlagi dan uspešen napredek našega slovenskega naroda. Zato se jim zahvaljujemo, da so nam utrdili temelje.“ Na teh osnovah nadaljuje kulturno delo današnje slovensko prosvetno društvo v Žitari vasi. Mnogo ponižanja in zatiranja so morali doslej prestat slovenski kulturni delavci tudi v žitajski občini, ker se niso hoteli izneveriti idealom. V najhujšem času pritiska je marsikateri plačal z življenjem.

„Jamstvo za plodnejšo kulturno bodočnost v naši občini,“ je nadaljeval predsednik Golavčnik, „nam danes potrjuje sodelovanje žitajskega moškega zbora MGV Sittersdorf pod vodstvom predsednika dr. Emila Smolniga in pod dirigentom Stankom Tigarjem.“

Po iskrenih pozdravnih besedah je predsednik „Trte“ izrazil upanje v boljše in plodnejše sodelovanje z vsemi, ki nosijo na svojem kulturnem področju spravo in slogo in bratsko enakopravnost.

Predsednik Krščanske kulturne zveze Lovro Kaselj, ki je čestital društvu za 70-letnico obstoja, je menil v pogledu nazaj, da je bila potreba po kulturni samopomoči vzrok za ustanovitev društva. Narod, ki lastne kulture ne goji, si sam piše smrtno obsodbo. Naloga prosvetnih društev je tudi v današnjem položaju, ki je celo slabši od nekdanj, ker je v veljavi krivični šolski zakon, da zaustavi nepravilno prodiranje drugega jezika. Proslava naj bi bila povod za čim plodnejše načrte in naklepe, je

zaključil predsednik Kaselj in „Trti“ zaželel, da bi vedno znova pogajala mladike.

Da je žitajska „Trta“ v času svojega obstoja doživela tako dobe usihanja kakor dobe čvrstenja, je nazorno prikazal z zgodovinskimi podatki Stanko Wakounig. Društvo je razvilo po ustanovitvi živahno izobraževalno in odrsko dejavnost. Upriporilo je tudi Miklovo Zalo, in sicer v lastnem društvenem domu. Prva svetovna vojna in plebiscitna doba po njej je spravila društvo v velike težave. Nasprotniki so ga oropali celotnega inventarja in bogate knjižnice. Po malem pa se je

le spet razvilo plodno delovanje tja do leta 1938. Večkrat sta se mudila v Žitari vasi tudi narodna buditelja Vinko Poljanec in deželni poslanec Starc.

LETA 1972 — OBNOVA

V nacistični dobi je bil Jože Rutar, duša društvenega gibanja, prva žrtev nasilja. Po drugi svetovni vojni je bil društveni dom sicer znova odprt, a leta 1959 je bila v njem zadnja igra. Kulturno tradicijo društva je potem gojila v glavnem farna mladina. Leto 1972 je zapisano kot leto obnove društva. Tedaj je začel pevovodja Jože Starc organizirati moški pevski zbor. Z letom zdaj društvo že vsa leta prireja uspešne pevske koncerte in kulturne prireditve, skupno s sosednimi društvi in — kar je na Koroškem prava redkost —

Novi cerkveni koledar

Novi cerkveni koledar za leto 1979 sta v torek predstavila krški škof ddr. Joseph Köstner ter škofijski tiskovni referent mag. Siegfried Muhrer. Obsega 120 strani ter register in je v prvi vrsti priročnik za vse, ki imajo kadarkoli opravka s cerkvenimi oblastmi in ustanovami, poleg tega pa je informativen tudi za vsakogar, ki ga zanimajo vprašanja koroške Cerkve. Osrednji in najbolj obsežni del je sedemda cerkveni šematizem. V njem so navedena imena, osnovni podatki ter funkcije vseh cerkvenih nastavljenjcev — od duhovnikov preko veroučiteljev vse tja do pisarniških moči, poleg tega vsi funkcionarji v vseh nadfarnih ustanovah. Uredništvo se je vsekakor potrudilo, da bi ostalo čim bolj aktualno in so na primer registrirane vse spremembe še celo tega meseca.

Pri navedbi far so tiste v dvojezičnem ozemlju, kjer je redno dvojezično bogoslužje, omenjene z imeni v obeh deželnih jezikih. Ker je takšen oficijalen oziroma oficiozen zbornik zelo natančno in vestno sestavljen, je razvidno iz njega, kje vse je

še redno slovensko oziroma dvojezično bogoslužje. Po prvem bežnem pregledu: marsikaj preseneča.

Pregledno je omenjena tudi cerkvena hierarhija v Avstriji, slikovni material dokumentira, kaj vse je Cerkve storila na področju gradbeništva. Koledar dopolnjuje razna delovna poročila, med drugim eno v slovenščini: rektor Jože Kopeinig poroča v obeh jezikih, da podpirajo dvojezične fare Koroške 330 misijonskih bogoslovcev. Zelo informativna je tudi tabela o cerkvenosti na Koroškem.

Sestava tako zahtevnega koledarja terja veliko truda, terja pa tudi svojo ceno: tiskovne napake se bodo v slovenskih imenih v prihodnji številki dale vsekakor iztrebiti, pričakovati je, da bo dokumentacijski del še nadalje dopolnjen in razširjen, razširjen morda tudi del slovenskih prispevkov. Morda pa bo zares branja vredni koledar dobil kdaj tudi dvojezičen naslov.

Koledar stane 60.— šilingov in ga lahko dobite v knjigarnah ter po farah.

skupno z nemškim moškim pevskim zborom v občini, v poletnih časih tudi za turiste, ki se jim tako posreduje kultura obeh narodov.

Valentin Polanšek, predsednik Slovenske prosvetne zveze, je v svojem nagovoru o proslavi „Trte“ dejal, da je ta posebna odlika za društvo in za centralo. Masovno umiranje slovenskega materinega jezika je primerjal s kugo ter zavrnil mnenje, ki je pri nas na Koroškem precej v navadi, da je jezik, ki ga govori več ljudi, lepši. Dobesedno pa je dejal: „V čast deželi je, če jo opevamo v dveh jezikih!“ V tem smislu je pozdravil tudi sodelovanje nemškega pevskega zbora na proslavi.

Predsednik SPZ je zaslužnim društvenikom podelil Drabosnjakova priznanja. Priznanja so prejeli: Jože Golavčnik, Jože Starc, Marija Hribnik, Jožko Urban, Martin Hribnik, Hanzi Wakounig in Franci Lipuš.

Društvu je čestital tudi žitajski župan Michael Posod. V nemščini izrečene besede je prevedel v slovenščino predsednik „Trte“ Jože Golavčnik. Župan je poudaril potrebo po društvenem življenju v občini; šele z dejavnostjo društev more občina prav zaživeti. V družtvih se goji idealizem, ki je potreben za napredovanje občinske skupnosti. Nadalje je predstavnik občine izrazil prepričanje, da je s petjem možno pospeševati razu-

mevanje med narodoma v deželi. Za bodočnost je želel, da bi nikoli več ne prišlo do takih spopadov med narodi, kakor v preteklosti, da bi ljudje mogli živeti v miru in svobodi. Zaključil je z besedami: „Gojite v društvu idealizem! Veseli me sodelovanje moškega pevskega zbora MGV Sittersdorf“ in informiral udeležence, da je občina društvu pripravila tudi majhno darilce. Na zadnji občinski seji je namreč občinski svet odobril društvu podporo v znesku 6000.— šilingov.

Čestitkam se je pridružil še predstavnik Zveze kulturnih organizacij Slovenije, Radovan Gobec. Kot priznanje za dolgoletno prizadevanje so bili nagrajeni tile društveniki: Hanzej Lomšek, Izidor Stern, Miha Wutte (z bronastim odličjem za petletno delovanje); Tine Hribnik, Mirko Ogris, Franc Tomaž (s srebrnim odličjem za nad 15-letno delovanje); Jože Golavčnik, Andrej Ogris, Jože Pasterk, Jože Starc, Franc Urank in Jožko Urban (za nad 25-letno delovanje z zlatim odličjem).

Z doživetjem, da pesem res lahko povezuje ljudi obeh narodnosti v deželi — MGV Sittersdorf je navdušil publiko z domačo „Lipa zelenela je“ ter z dalmatinsko „Kolo“ — so se udeleženci proslave očitno zadoščeni odpravili na pot v koroški vsakdan, ki ljudem žal le redko privoščiti tak „žitajski čudež“.

Občinska seja v Žitari vasi

Na zadnji seji se je občinski svet soglasno izrekel za podelitev koncesije taksista Mariji Stern v Stari vasi. To predvsem zaradi tega, ker v žitajski občini tako podjetje še ne obstaja in je zato potreba brez dvoma dana.

- Soglasno in brez daljše debate
- so mandatarji vseh frakcij tudi
- odobrili predlog predstavnštva,
- da naj občina izplača društvu
- „Trta“ za 70-letnico obstoja posebno podporo v višini 6000.—
- šilingov. Vodja Volilne skupnosti Jože Golavčnik se je v imenu frakcije in društva zahvalil
- za razumevanje in podporo. Z
- ozirom na zares pičila finančna
- sredstva občine je označil vso
- to kot zadovoljivo.

Nadalje so na seji sklenili podporo (1 šiling na prebivalca) za vzdrževanje koroške zdravniške službe.

Cestni skupnosti v Beli niso dodelili nobene podpore, ker — tako so argumentirali — je občina svoje že doprinesla v obliki dela občinskih delavcev. Tudi prošnja krajevnega odbora zveze pensionistov v Stari vasi in Žitari vasi je bila zavrnjena. Ravnatelj obeh ljudskih šol v občini bo občina od prihodnjega leta naprej izplačevala posebno vsoto denarja za administracijska dela na šoli, kar pomeni mesečno 200.— šilingov za ravnatelja šole v Stari vasi in 300.— šilingov za ravnatelja šole v Žitari vasi.

HOTEL „PAKA“ iz VELENJA (Slovenija)
vas vabi v nočni bar,
tel. 063-851-220.
Obiščite restavracijo „Jezero“,
tel. 063-850-170.

Luža-Koprivna Sončni kraj — v bližini Železne Kaple 2 gradbeni parceli z gozdom, 1800 in 1860 m², 100.— šil. na m² na prodajo. Tel. 0 32 22 (43 77 72) po 19. uri.

- Dentistka Helena Galle, Bahn-
- hofstraße 38 b, Celovec, z do-
- pusta nazaj.

Petek, 13. oktobra 1978, ob 15. uri, v Farni dvorani v Šentjakobu v Rožu

Prireditelj: Farna otroška madina Šentjakob v Rožu in Krščanska kulturna zveza v Celovcu

Petek, 13. oktobra 1978, ob 20. uri, v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu

Prireditelj: Slovensko kulturno društvo v Celovcu in Krščanska kulturna zveza

Sobota, 14. oktobra 1978, ob 20. uri, v Kulturnem domu na Bistrici v Rožu

Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah in Krščanska kulturna zveza v Celovcu

Nedelja, 15. oktobra 1978, ob 10.30 (po maši) v Farni dvorani v Selah

Prireditelj: Katoliško prosvetno društvo „Planina“ v Selah in Krščanska kulturna zveza v Celovcu

Nedelja, 15. oktobra 1978, ob 19.30, v Farni dvorani v Šmihelu pri Pliberku

Prireditelj: Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu pri Pliberku in Krščanska kulturna zveza v Celovcu

(Nadaljevanje in konec)

Ljudje čakajo v sladko dišečih plinskih komorah. Zastonj. Sliši se jok... Po dveh urah in 49 minutah začne delovati motor; do tega trenutka živijo ljudje v 4 komorah, ki so jih že napolnili, živijo, štirikrat 750 ljudi v štirikrat 45 kub. metrih prostora! — Spet mine 25 minut; res je, mnogi so že mrtvi. Po 28 minutah jih je le še nekaj, ki živijo. Končno, po 32 minutah, so vsi mrtvi!

Na zadnji strani odprejo judovski delavci vrata... Mrtvi stojijo še vedno pokonci, kot kamniti stebri; niso se mogli zgruditi ali se nasloniti, ker niso imeli niti najmanjšega prostora. Celó v smrti spoznaš posamezne družine, ki se držijo tesno za roke... Vržejo trupla ven, modra, mokra od znoja in seča, noge polne človeškega gnoja in mesečnega krvavenja. Pod njimi trupla dojenčkov in majhnih otrok...

Na vse to pravijo Poljaki: „Oprostili smo, pozabili pa tega ne bomo nikoli“.

WARSAWA — SRCE POLJSKE

Mesto je bilo v teku svoje 700-letne zgodovine porušeno že najmanj trikrat: v bojih proti Švedom v 17. stoletju, v času uporov v 18. stoletju, najbolj pa ob koncu druge svetovne vojne. V letih med 1939—1944 se je spremenila Warszawa v puščavo, nad 800.000 ljudi je umrlo, to je več kot polovica današnjega števila prebivalcev. Staro mesto, ki predstavlja danes samo manjši del mesta, je zgovorna priča trdoživosti in samozvesti poljskega naroda. Staro mesto je bilo skoraj docela porušeno v drugi svet. vojni; danes, nad 30 let pozneje, pa ga še vedno restavrirajo in rekonstruirajo. Zidajo po originalnih načrtih in slikah iz časa pred porušenjem in so pri tem delu tako natančni, da celó uporabljajo, kjer je le mogoče, tudi staro opeko in kamenje, čeprav se je ohranilo vse to tudi le poškodovano. Zakaj niso zidali namesto obnove starega mesta tovarne in industrijo? „Naša zgodovina nam mora priti do zavesti. Samo tako bomo našli sami do sebe. Samo iz naše preteklosti moremo gledati tudi na našo bodočnost.“ Tako in podobno so nam odgovorili nagovorjeni domačini. Finančno podlago za obnovo starih mest (samo Krakow je ostal neporušen) tvorijo stalni prispevki Poljakov, ki živijo doma in po svetu in darujejo stalno lepe vsote! Nekaj se nabere

tudi iz raznih zbiralnih akcij po svetu.

„Če se nahajaš v Warszawi, si misliš, da si prišel v mesto, katerega obstoj je mogoč le v pravljici“ je zapisal nek Amerikanec; to mnenje je gotovo delil tudi vsak udeleženec našega potovanja.

KRAKOW — GLAVA POLJSKE

Dolga stoletja je bil Krakow glavno mesto države, preden je prevzela Warszawa to nalogo. Še pred ve-

čino drugih evropskih držav so tu ustanovili tiskarne, leta 1364 pa je ustanovil kralj Kazimierz Wielki v Krakowu univerzo — v času, ko si mogel prešteti na obeh rokah univerze v Evropi, v srednji Evropi je imela edino Praga svojo univerzo, ki je bila tedaj tudi šele 16 let stara.

V sredini 15. stoletja je postala krakowska univerza zelo znamenita; predvsem na področju prava in tedaj novih ved. Mnogo domačih in tujih znanstvenikov in učenjakov je študiralo na tej univerzi. Najbolj znameniti pa je brez dvoma NIKOLAJ KOPERNIK, ki je prvi rekel, da je sonce v središču svetovnega sistema in je dal poljski znanosti in jagiellonski univerzi svoj neminljivi pečat.

Visoko nad mesto, ki je ostalo kot po čudežu nepoškodovano, se vzdiga grad Wawel, več stoletij rezidenca poljskih kraljev, čudovita spojitev sakralne in prosvetne arhitekture. Katedrala, sama v impozantnem gotskem slogu je obdana z vencem 18 kapelic raznih slogov. V kripti najdemo večje število krst poljskih kraljev, znamenitih pisateljev in narodnih herojev. Del srednjeveškega obzidja in dva vhoda v mesto (Brama Florianska in Barbakane) sta ohranjena. Obisk Krakowa se da istovetiti z obiskom časa obokov, helebard in obrambnih stolpov, ki pričajo o slavni zgodovini teh poljskih Aten, v katerih igrata arhitektura in mestno načrtovanje glavno vlogo.

GDANSK — WESTERPLATTE

Med mnogimi imeni poljskih bojišč druge svetovne vojne zavzema brez dvoma Westerplatte prvo mesto. Tukaj se je začel napad na Poljsko in s tem druga svetovna vojna.

V medvojnem času je bilo mesto Gdansk stalno nekaka nevtralizirana točka. Mesto je bilo samo po volji „Völkerbunda“ prosto mesto pod vodstvom Nemcev, zaledje pa je bilo poljsko (l. 1919 je dosegla Polj-

ska po pogodbi v Versaillesu svojo neodvisnost), 1938 pa je Hitler zahteval vključitev mesta Gdansk pod nemški teritorij (seveda z vso okoličino) in s tem našel pretvezo, da je začel boj s Poljsko, ki mu te zahteve ni izpolnila. 25. 8. 1939 je prišel na obisk v pristanišče Gdanska nemški parnik „Schleswig-Holstein“, ki je bil oborožen s težkimi topovi, 1. septembra ob 4.48 zjutraj je oddal prve strele na poljsko posadko nekega munijskega magazina. Istočasno so na celi nemško-poljski meji odprli Nemci napad. Hitler je nekaj ur pozneje v radiu naznanil začetek druge svetovne vojne z besedami: „Ab 5 Uhr wird zurückgeschossen (od 5. ure naprej odgovarjamo na strele). Napad na Westerplatte bi moral biti po nemških predstavah zaključen po 10 minutah, Poljaki pa so se držali kljub ogromni premoči Nemcev na osebju in materialu nad 7 dni in s tem zadejali novorojenemu rajhu že kar dosti skrbi.

Boji so tudi to mesto izbrisali iz zemljevida, danes še zidajo po starih načrtih na starem mestu, ki ga tudi hočejo obnoviti v starem sijaju. Na žalost smo imeli tudi za ogled Gdanska premalo časa, prišlih pa smo svetovno znanim orglam v bližnji OLIWI.

TORUN

Poljaki pravijo, da vsak otrok pri vprašanju po mestu Torun takoj odgovori: Mikolaj KOPERNIK, in

„perniki“; prvi že omenjeni znani astrolog, drugo pa lectu podobno pecivo, ki slovi po celem svetu kot brada kralja Matjaža na Koroškem. Čeprav se je Torun po II. svetovni vojni močno razširil, dobil po svojem največjem sinu poimenovano univerzo „Mikolaja Kopernika“ in čeprav zo pozidali večjo industrijo, veje po ozkih ulicah in gotskih stavbah duh, ki vsebuje še marsikaj iz časa „izumitelja“ heliocentričnega svetovnega sistema.

BISKUPIN — SLOVANSKA VAS PRED 2500 LETI

Če Biskupina ne bi bilo, bi bilo to skoraj tako, kot da ne bi bilo Slovanov zapadno od Visle (Weichsel). Slovanski svet je pomirilo, zapadnega pa razburilo odkritje Biskupina, kjer je bila že 600 let pred Kristusovim rojstvom slovanska vas, kar je dokazano iz raznih dokumentov in najdbin. Več kot 100 lesenih hiš je stalo tedaj v „obzidju“ iz lesa in prsti ob manjšem jezeru. Ker se je vse pogreznilo v močvirju, so poleg delov hiš dobro ohranjena tudi razna orodja: priče slovanske naselitve v HALLSTATSKI dobi v kraju, katerega so imeli Nemci za starogermansko področje, dokler ni našel vašik učitelj po naključju v jezeru dele slovanske vasi. Danes je dostopna turistom, ki tudi v velikem številu pridejo od blizu in daleč.

CZESTOCHOWA

Kot že omenjeno, igra katoliška vera na Poljskem veliko vlogo. Iz odpora proti protestantizmu in iz odpora proti pritisku Rusov in pravoslavja se je razvila katoliška vera v branitelja Poljske proti vsakemu razkrojevalnemu vplivu. Poljaki so vedno vneto branili svojo vero in s tem nacionalno neodvisnost in samostojnost svoje države. Letos je bilo na Poljskem nekaj nad 500 novih maš, v skoraj vsakem večjem mestu imajo dobro opremljeno semenišče, nad 80 odstotkov misijonar-

jev katoliške cerkve je Poljakov. Na Poljskem častijo dve Mariji: „Črno Marijo“ iz Čenstohove, ki jo častijo kot priprošnjico proti protestantizmu ter „Ostobramsko Marijo“ (Vilna), priprošnjico proti pravoslavju. Marijin kult na Poljskem se bistveno razlikuje od kulta v Lurdu in Fatimi. Medtem ko se v Lurdu in Fatimi priporočajo posamezniki Marijini pomoči, se na Poljskem priporočajo skupinsko. Poljska je priporočena v celoti Mariji, kralj Kazimierz jo je sam kronal, v litanijah je nazvana kot „kraljica Poljske“.

Na Jasni Gori v Czestochowi stoji mogočen samostan, ki je cilj stotisočih domačih in tujih romarjev. Naš kaplan Valentinič je daroval tukaj sv. mašo in naša romarska pesem „Marija skoz' življenje“ je zadonela po ogromni zgradbi, ki vsebuje m. dr. tudi oltar v spomin na patra Maximiliana KOLBE-ja, ki je dal svoje življenje za na smrt obsojenega poljskega očeta v Auschwitzu.

Mnogo bi še bilo treba omeniti, muzej v rudniku soli v WIELICZKI, sedež kardinala Wišinskega v GNIEZNU, grad WILANOW kralja Sobieskega, prehode na mejah, izvrstno poljsko kuhinjo, družabni večer s profesorji slavistike univerze v Torunu v znamenju slovensko-poljskega prijateljstva itd.

Zahvalili smo se vsi profesorju Štefanu Pinterju za ves njegov trud in potrpljenje ter za akrobatični vložek, posebno pa še našemu poljskemu prijatelju Emilu TOKARZU, ki nas je prenašal prav po poljskem pregovoru: „Obisk v hiši, Bog v hiši“.

Razpisujemo mesto UREDNIKA

„Našega tednika“ za takojšnji vstop v službo.

Pogoj: perfektno znanje slovenščine in nemščine. Praksa zaželeno. Ponudbe z lastnoročno napisanim življenjepisom pošljite do 30. 9. 1978 na predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev, Viktringer Ring 26, A-9020 Celovec/Klagenfurt. Plača po dogovoru.

DR. JAKOB SKET:

23

Miklova Zala

Te zapovedujoče besede so šele napravile mir v hiši. Vse je potihnilo in strmel, kaj bo iz tega. Ženin Mirko pa nadaljuje:

„Tebe, neznana tujka, pa prosim, povej mi kaj o moji dragi ženi Zaliki! Bogato te hočem obdarovati, ako mi veš povedati, kje je grob moje prve neveste. Dam ti, kar poželiš, dam ti polovico svojega gospodarstva, ako mi znaš povedati, ali še živi in kje da živi — moja Zala. Šel bi za njo na konec sveta, da bi le našel — svojo nesrečno, prvo nevesto.“

Solze se ulijejo Mirku pri tem spominu po licu. V sobi nastane skrivnostna tišina. Vse zre sedaj nepremično v tujko, radovedno pričakujoč njene izpovedi.

Beračica pa jame govoriti takole:

„Preteklo je že sedem let, odkar se je poročila Zalika. Na dan njene poroke je prihrul ljuti Turek, in nevesta se je morala še isti dan ločiti od svojega ženina. Njega so ujeli. Zala ga je sicer poskušala rešiti s pomočjo junaškega mladika Davorina iz turške ječe, a pri tem početju jo je nekdo — izdal.“

Zalika je prišla v sužnost. S seboj je imela edin viden spomin na svojo zakonsko zvezo, namreč sliko Matere božje, katero ji je bil oče Serajnik izročil na dan njene zaroke.

Ta podoba je bila odslej edina tolažba nesrečni ženi v globoki Turčiji v glavnem mestu Carigradu, in ta slika ji je rešila življenje!

Tu je prenehala beračica. Vsi so kar strmeli nad tujo ženo, ki je govorila resnico. Mirko je kar radosti trepetal, začuvši take besede. Almira pa je postala hipoma blede kakor smrt in kri ji je zastajala v žilah. A Davorinu so iskriale od same jeze in togote oči, zakaj novi spomini so mu sekali skeleče rane v srcu.

Tuja žena je odvila nato z glave turški robec in haljo ter nadaljevala z izpremenjenim milim glasom:

„Tukaj podaja tebi, Mirko, ono znašo sliko tvoja — Zala!“

Mirko je spoznal mili glas svoje žene in njeno obličje ter se jokaje oklenil njenega života.

Vsi so jo kar strme obstopili. Zdaj so ji poljubovali roke, zdaj raztrgano obleko. Vsak bi rad govoril z njo, vsak bi ji rad pogledal v lice.

Tudi Davorin se ji je naposled približal. Ali ko ga zagleda Zala, ostrmi vsa začudena nad nesrečnim človekom. Objame ga in poljubi s solznimi očmi v čelo; češ, on ji je bil edini pomočnik, edini rešitelj njenega moža, a sedaj je zato — berač in nesrečen ubožec!

Vsi so se neizrečeno veselili Zaline rešitve in blagro-

vali njen prihod. Le Almira se je tresla strahu in groze pred njo. V kot se je potuhnila. Tam je slonela pozabljena in uničena, zakrivajoč si oči, da ne vidi svoje zmagovalke. Pričakovala je obtožbo svojih strašnih pregreh.

Vesela novica o Zalini rešitvi se je raznesla hitro kakor ogenj daleč naokrog. Od vseh krajev je prihrula velika množica ljudstva gledat došlo Miklovo Zaliko. Tudi od cerkve sv. Jakoba so privreli vsi gledalci v Svetne k Serajniku.

Pred ogromno množico vseh kmetov iz Rožne doline po so sodili potem pod milim nebom nesrečno izdajalko — Almira.

Zala in Davorin sta dokazala pregrešno izdajstvo nje same in njenega očeta Tresoglava. Na dan je prišlo vse njuno početje: njun ponočni pot na Gradišče in njuno tajno shajanje pod Rožico.

Dolgo je tajila Almira, kar sta trdila njena tožitelja ter izpričevala ključa, najdena pri mrtvem Tresoglavu. Naposled je priznala vse in razjarjeni kmetje so jo takoj obsodili. Živo so hoteli pokopati izdajalko. Ali dobrosrčna in usmiljena Zala je prosila za nesrečno deklico. Na njeno prošnjo so ji odpustili smrtno kazen ter jo obsodili z materjo vred v pregnanstvo. Še tisti dan je tiralo razljubljeno ljudstvo Almira iz Rožne doline, in od tega dneva ni bilo več med Rožani ne duha ne sluha o nesrečnem dekletu.

Izdajstvo in lakomnost žida Tresoglava in njegove hčere Almire je imelo važne posledice za vso deželo. Gosposka je nekaj let pozneje vsled cesarskega ukaza izgnan-

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 1. oktobra: 07.05—07.35
Duhovni nagovor — Naj pesmica naša
darilo vam bo.

PONEDELJEK, 2. oktobra: 14.10—15.00
Celovski radijski dnevnik — So-
listi-pevci — Dr. P. Apovnik: Pravni
nasveti.

TOREK, 3. oktobra: 09.30—10.00 Za
našo vas — 14.10—15.00 Celovski ra-
dijski dnevnik — Šport — Otroci, po-
slušajte!

SREDA, 4. oktobra: 14.10—15.00 Ce-
lovski radijski dnevnik — Ljudske pe-
smi in viže — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 5. oktobra: 14.10—15.00
Celovski radijski dnevnik — Družinski
magazin.

PETEK, 6. oktobra: 14.10—15.00 Ce-
lovski radijski dnevnik — Dr. A. Feinig:
Hišna, ledinska in krajevna imena —
Za vesel konec tedna.

SOBOTA, 7. oktobra: 09.45—10.30 Od
pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA 1. SPORED

NEDELJA, 1. oktobra: 15.20 Čudovita
dežela — 17.00 Toby in Tobias — 17.30
Wickie in močni možje — 17.55 Za
lahko noč — 18.00 Klub seniorjev —
18.30 Operni vodič — 19.00 Avstrija
v sliki — Predarlska — 19.25 Kristjan
v času — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo
— 19.50 Šport — 20.15 Mojstrski bok-
sar — 22.00 Šport — 22.10 Nočni izbor
— 22.40 Poročila.

PONEDELJEK, 2. oktobra: 9.00 Am,
des, des — 9.30 Dežela in ljudje —
10.00 Kaj je film? 10.30 Freddy pod
tujimi zvezdami — 17.30 Am, des, des
— 17.55 Za lahko noč — 18.00 Golden
silents — 18.30 Mi, družinska oddaja

— 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas
v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00
Šport ob ponedeljkih — 20.55 Petro-
celli — 21.45 Poročila in šport.

TOREK, 3. oktobra: 9.00 Am, dam,
des — 9.30 Angleščina: Songs alive
— 10.00 Šolska televizija: Stoklo —
10.30 Junak prerije — 17.30 Am, dam,
des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Ju-
veli 7. kontinenta — 18.30 Mi, družin-
ska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki —
19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom
— 20.00 Dober dan, draga sreča —
21.40 Vihar nad Svetim Stefanom: Du-
najska mladina leta 1938 — 22.10 Zvez-
de gledajo dol — 23.00 Poročila in
šport.

SREDA, 4. oktobra: 9.00 Tudi hec
mora biti — 9.30 Kaj bi mogel postati?
— 10.00 Šolska televizija: Vzhodni Ti-
rol — 10.30 Znani dom — 17.00 Nickl
— 17.25 Tudi hec mora biti — 17.55
Za lahko noč — 18.00 Mož v hiši —
18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00
Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1
s kulturo in športom — 20.00 Avant-
garda 78 — 20.15 Lola Montez — 22.05
oročila in šport.

ČETRTEK, 5. oktobra: 9.00 Am, dam,
des — 9.30 Francoščina — 10.00 Šol-
ska televizija: Obraz stoletij — 10.30
Lola Montez — 17.30 Am, dam, des —
17.55 Za lahko noč — 18.00 Televizij-
ska kuhinja — 18.30 Mi, družinska od-
daja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30
Čas v sliki 1 s kulturo in športom —
20.00 Servisni predal — 20.15 Dalli,
dalli — 21.45 Poročila in šport.

PETEK, 6. oktobra: 9.00 Am, dam,
des — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska
televizija: 7000 let perzijske umetnosti
— razstava — 10.30 Klub seniorjev —
11.00 Trafic — 17.30 Am, dam, des —
17.55 Za lahko noč — 18.00 Start v
pustolovščino — 18.30 Mi, družinska
oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30
Čas v sliki 1 s kulturo in športom —
20.15 Ta stari — 21.20 Tiralica — 22.05
Šport in reklama — 22.15 Grofica iz
Hongkonga — 0.15 Poročila.

SOBOTA, 7. oktobra: 15.35 Ljubljeni
rebel — 17.00 Kdo brklja z nami? —
17.30 Moj stric z Marsa — 17.55 Za
lahko noč — 18.0 Pan-optikum — 18.25
Dober večer — Heinz Conrads — 19.00

Avstrija v sliki z aktualno Južno Tirol-
sko — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo —
20.15 Udo Jürgens — mož in njegove
pesmi — 21.55 Šport — 22.10 Vpraša-
nja Kristjana — 22.15 Tiger ljubi le
sveže meso — 23.30 Poročila.

TV Avstrija 2. spored

NEDELJA, 1. oktobra: 11.15 ORF-
stereo-koncert: Schubertova maša
štev. VI v es-duru/Böhm — 15.00
Umetnost drsanja, prenos — 17.00 De-
žela in ljudje — 17.30 O 9 — Zgornja
Avstrija — 18.00 Pop-festival — 19.30
Munsterjevi — 20.00 Knjižni bazar —
20.15 V lastni zadevi — Helmut Zilk —
22.00 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 2. oktobra: 18.00
Songs alive — 18.30 Opazovanje kitov
— 19.30 Igraj z nami na harmoniko —
20.0 Zvezde gledajo dol — 20.55 Prost
vstop — 21.45 Čas v sliki 2 — 22.15
Zakonske žene.

TOREK, 3. oktobra: 15.30 Finale av-
strijske nogometne šolske lige —
18.00 Kaj bi mogel postati? — 18.30
Raziskovanje o možganih danes —
19.30 Veselje ob glasbi — 20.00 Prix
Italija 1977 — Zopet bo — 21.35 Čas
v sliki 2 s kulturo — 22.10 Club 2.

SREDA, 4. oktobra: 18.00 Francošči-
na — 18.30 O 9 — Salzburg — 19.00
Evropa v 20. stoletju — 19.40 Kikladi
— 20.00 Gugalnica prominentnih —
20.50 Vse življenje je kemija — 21.35
Čas v sliki 2 s kulturo — 22.10 Čas v
sliki 2 — špecialno.

ČETRTEK, 5. oktobra: 18.00 Ruščina
— 18.30 Prost vstop — 19.30 Spotlight
— 20.00 Trafic — 21.35 Čas v sliki 2
s kulturo — 22.10 Club 2.

PETEK, 6. oktobra: 18.00 Orientacija
— 18.30 Portret: Georg Eisler — 19.20
Jaz, Klavdij, cesar in bog — 20.15 Zna-
nje aktualno — 21.00 Nova — 21.20
Polčas — 22.05 Čas v sliki 2 s kul-
turo — 22.40 Mednarodni šov ob pet-
kih: All you need is love.

SOBOTA, 7. oktobra: 17.00 Vse živ-
ljenje je kemija — 17.55 Hans in Lene
— 18.25 Brez nagobčnika — 19.30
Pustolovščina divjačine — 20.00 Gale-
rija — 20.15 Služabnik dveh gospodov
— 22.00 Bourbon street.

filma, serijska oddaja — Okrogli svet
— TV žehtnik — Dosje našega časa:
Leto 1952 — Poročila — Moda za vas
— Športna poročila — Samomor v pa-
riški četrti, film — 19.10 Risanka —
19.15 Cikcak — 19.30 TV dnevnik —
20.00 Maček pod čelado, nadaljevanka
— 21.00 Zlata dolina, dokumentarna
oddaja — 21.30 TV dnevnik — 21.45 Ri-
sanka — 21.50 Športni pregled — 22.35
Poročila.

PONEDELJEK, 2. oktobra: 9.00 TV v
šoli: Pravopis, Varstvo okolja, Za pro-
sti čas, Plantažni nasadi — 10.00 TV
v šoli: Materinščina, Risanka, Zemlje-
pis — 11.10 TV v šoli: Za najmlajše
(do 11.25) — 15.00 TV v šoli: Ponovitev
(do 16.00) — 16.10 Ljudje in zemlja,
ponovitev — 17.15 Poročila — 17.20
Vrtec na obisku — 17.35 Čudovita leta
filma, serijska oddaja — 18.00 Obzor-
nik — 18.10 Delo, dohodek, delitev, od-
daja iz cikla: Pota samoupravljanja —
18.40 Mozaik — 18.45 Mladi za mlade
— 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak —
19.30 TV dnevnik — 20.00 Veronika
Deseniška, TV priredba predstave SSG
Trst — 22.25 Film o Otonu Župančiču
— 22.50 TV dnevnik.

TOREK, 3. oktobra: 8.45 TV v šoli:
Zapuščena gnezda, Ali ste vedeli, Elek-
trika v atmosferi, Nina in Ivo, Dnevnik
10 — 10.00 TV v šoli: Prirodoslovje, Ri-
sanka, Glasbena vzgoja (do 11.05) —
14.45 Za prosvetne delavce (do 16.00)
— 16.05 Šolska TV: Svetloba oblikuje,
iz cikla: Likovna vzgoja, OF država v
državi, iz cikla: Zgodovina NOB, Rde-
če, zeleno pa tudi rumeno, iz cikla:
Prometna vzgoja (do 16.55) — 17.20
Poročila — 17.25 Rock koncert: Seals
and Crofts, Pure Prairie League —
17.55 Obzornik — 18.05 Pisani svet —
18.40 Trimska televizija: Smučarska
gimnastika — 19.10 Risanka — 19.15
Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00
Mednarodna obzorja: Delavci v ZDA —
20.55 A. Tolstoj: Trnova pot, nadalje-
vanka — 22.15 TV dnevnik — 22.30
Razvoj popularne glasbe, serijska od-
daja — 23.20 Poročila.

SREDA, 4. oktobra: 9.00 TV v šoli:
Pogovor z Ivanom Kušanom, Razvoj
kmetijstva, Pogovori — 10.00 TV v šoli:
Kocka, kocka, Risanka, Film (do 11.10)
— 16.05 Šahovski komentar — 16.35
Poročila — 16.40 Z besedo in sliko:
Deklica Delfina in lisica Zvitorepka —
16.50 Poskočna domišljija — 17.15 Ob-
zornik — 17.25 Športni prenos — 19.15
Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV
dnevnik — 20.00 Film tedna: Izgubljena
čast Katarine Blum — 21.50 Miniature:
L. van Beethoven: Kreutzerjeva sona-
ta — 22.25 TV dnevnik.

ČETRTEK, 5. oktobra: 8.55 TV v šoli:
Računske operacije, Faktografski film,
Od Himalaje do Gangesa — 10.00 TV
v šoli: Francoščina — 10.30 TV v šoli:
Umetnost, Risanka, Kemija (do 11.35)
— 15.50 Šolska TV: Svetloba oblikuje,
iz cikla: Likovna vzgoja, OF država v
državi, iz cikla: Zgodovina NOB, Rde-

če, zeleno pa tudi rumeno, iz cikla:
Prometna vzgoja — 16.40 Poročila —
16.45 Trinajstletniki — 17.15 Mozaik
— 17.20 Obzornik — 17.30 Radost Ev-
rope, prenos otroške prireditve — 18.30
Profesor Baltazar, risanka — 18.40 Ne
prezrite: Holandija — 19.10 Risanka
— 19.15 Cikcak — 19.30 TV dnevnik
— 20.00 Obleka, to sem jaz — 20.35
Iz koncertnih dvoran: Schubert, Mar-
tin, posnetek otvoritvenega koncerta
orkestra Slovenske filharmonije —
21.35 Barvni svet Nikolaja Omerse —
22.10 TV dnevnik.

PETEK, 6. oktobra: 9.00 TV v šoli:
Slovenščina, Ruščina, Od petka do
petka, Obiščimo pošto — 10.00 TV v
šoli: Angleščina, Risanka, Zgodovina
(do 11.05) — 15.00 TV v šoli — 16.00
Učimo se madžarščine (do 16.30) —
16.40 Šahovski komentar — 17.10 Po-
ročila — 17.15 Velika predstava na
dnu morja, 5. del — 17.30 Norosti Maje
Skowron, 5. del — 18.00 Obzornik —
18.10 Koncert Ibrice Jusiča — 18.40
Kje so skrajne meje, znanstveno teh-
nični film — 19.10 Risanka — 19.15
Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00
Kar bo, pa bo — 21.05 Razgledi: Na-
silje nad otroki — 21.35 TV dnevnik
— 21.50 Bareta — 22.40 Poročila.

SOBOTA, 7. oktobra: 8.00 Poročila
— 8.05 Profesor Baltazar — 8.15 Vr-
tec na obisku: Tam je vrtec, tam je
grad — 8.30 Deklica Delfina in lisica
Zvitorepka — 8.45 Trinajstletniki —
9.15 Pisani svet — 9.50 Mednarodna ob-
zorja: Delavci v ZDA — 10.40 Sopek
z bodečo žico, nadaljevanja — 11.30
Čas, ki živi: V partizanski šoli — 12.00
Trimska televizija: Smučarska gimna-
stika, ponovitev — 12.30 Risanka —
12.40 Manila: Svetovno košarkarsko pr-
venstvo, prenos Evrovizije, pribl. 14.15
Poročila — 15.15 Nikoletina Bursač,
mladinski film — 16.40 Obzornik —
16.50 Nogomet: Partizan — Velež, pre-
nos — 18.40 Muppet-show — 19.10
Risanka — 19.15 Cikcak — 19.30 TV
dnevnik — 20.00 Serif v New Yorku,
celovečerni film — 21.35 Moda za vas
— 21.40 TV dnevnik — 22.00 Večer
slovenske zabavne glasbe — 23.10 625
— 23.30 Poročila.

TV Ljubljana 2. spored

NEDELJA, 1. oktobra: 8.55 Poročila
— 9.00 Oddaje za JLA — 12.00 Poro-
čila (do 12.05) — 15.10 Nedeljsko po-
poldne — 19.30 TV dnevnik — 20.00
Konj, moj prijatelj, dokumentarna se-
rija — 20.50 Včera, danes, jutri —
21.10 Celovečerni film — 22.50 Kronika
Bitefa (do 23.40).

PONEDELJEK, 2. oktobra: 17.15 TV
dnevnik — 17.35 TV koledar — 17.45
Vrabček Letko — 18.00 Pravljičica —
18.15 Zakaj nam je potrebna umet-
nost — 18.45 Mladi za mlade — 19.30
TV dnevnik — 20.00 Športna oddaja
(Dalje na 4. strani)

*Posebnost je boljša, kajti navadno imajo mnogi!
Zaradi tega rajši takoj h*

Sem po kuhinje!

**PODJERBERK —
ST. KATHREIN**
Škofiče/Schiefling
Tel.: 0 42 74 - 29 55 18
Celovec/Klagenfurt
Rothauerhaus
Tel.: 86 2 92

TV Ljubljana 1. SPORED

NEDELJA, 1. oktobra: 8.20 Poročila
— 8.25 Za nedeljsko dobro jutro: Do-
bri znanci — 8.55 625 — 9.15 Kapelski
kresovi, nadaljevanka — 10.30 Nikogar
ni doma, otroška oddaja — 10.55 Skriv-
nost pletenega koša, nadaljevanka —
11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja
— 12.30 Šahovski komentar — 13.00
Poročila (do 13.05) — Čudovita leta

število grozovitosti in vnebovpijočih krivic, ki so jih storili
Turki našemu ljudstvu.

Več nego dvesto let je trepetal naš narod pred azij-
skim sovražnikom, in turški konji so teptali rodovitna po-
lja našega ubogega kmeta. Ni skoro večjega kraja na
Slovenskem, kamor bi tekom XV. in XVI. stoletja ne bil
prihruel krvoločni in požrešni nevernik, požgal tam cerkev
in hiše ter uničil nesrečnemu poljedelcu, česar ni mogel
pojesti ali kot plen odnesti s seboj. Ljudi pa je lovil, ka-
kor lovci divjo zverino, ter jih odvajal v sužnost. Najbolj
so Turki segali po otrocih in ženskah. Brez naropanih
krščanskih otrok in lepih deklet se ni smel skoro noben
turški poveljnik vrniti iz naših dežel k svojemu sultanu.
Ženske so bile potem sužnice na cesarskem dvoru ali
v palačah visokih turških gospodov, kakor se je bilo to
zgodilo tudi z „Miklovo Zalo“. Dečke pa so dejali v po-
sebni vojaški zavod. In tu je krščanska deca pozabila na
svojo vero in domovino ter se popolnoma poturčila. Iz
teh, nekdanj krščanskih in slovanskih mladeničev, so vzga-
jali hrabre in pogumne vojake. Iz njih je nastala ona
glasovita „janičarska četa“, ki je bila strah in
trepet vsaki krščanski vojski. Janičarji so bili nepremag-
ljivi in pravo jedro vsake turške vojne. Z njimi so sultani
užugali krščanske narode, pred njimi je trepetala tudi
zemlja slovenska. Neverjetno je skoro to, ali gola resni-
ca, da so naropani krščanski otroci, slovenski mladeniči,
seveda sedaj poturčeni, napadali svojo lastno domovino
in morili lastne svoje rojake. Ali to je mogel storiti le
krvoločni Turek. Spoznal je prirojeno hrabrost in pogum-
nost slovenskega naroda in na povedani način se je tudi
sam okoristil z dobrimi lastnostmi naših očakov.

Prvikrat je Turek prihrul na slovensko zemljo l. 1396.,
zadnjikrat pa so se bili Slovenci z njim l. 1596 pri Petri-
nji ob reki Kulpi. Dolga doba dveh stoletij zavzema torej
oni čas, ko se je borilo naše ljudstvo proti ljutemu ne-
verniku. Poglejmo si v sledečem najhujše navale krutega
sovražnika v našo zemljo!

Prvi večji turški napad je bil l. 1418. Tedaj je privrelo,
kakor zgodopisec Megiser (umrl l. 1616) in drugi za njim
pripovedujejo, blizu 20.000 nevernikov nad ogrske in šta-
jerske Slovence do Radgone. Sovražnik je oblegal
imenovano slovensko mesto. Ta strašna novica je vzdra-
mila vse sosednje pokrajine in v kratkem je prišlo baje
okoli 12.000 hrabrih, dobro oboroženih mož s Štajerske-
ga, Kranjskega, Koroškega in Hrvatskega obleganim krist-
janom na pomoč. Vnel se je hud boj. Sreča junaška je bi-
la mila kristjanom. Turka so uničili in mesto je bilo re-
šeno.

Trinajst let pozneje, to je leta 1431., je prilomastilo
zopet v našo deželo kakih 8000 nevercev. Sedaj so si pa
poiskali kračjo pot, skozi deželo hrvatsko, ter udarili, pre-
stopivši kranjsko mejo, na slabo utrjeno Metliko. Iz
lesenih hiš obstoječe mesto je kmalu premagal sovražnik,
pobil ondi zbrane kristjane, razrušil cerkve in hiše ter po-
ropal vse, kar mu je prišlo pod roko. Nato so se napotili
proti Novemu mestu in ga oblegali. Sedaj pa sta
zbrala kranjski in koroški deželni glavar blizu 4000 ko-
renjaških vojakov in udarila na sovražnika. Tudi tukaj je
čutil Turek trdo pest slovensko, in izgubivši več tisoč mož,
je pobegnil v Bosno.

(Dalje prihodnjič)

ZGODOVINSKI DODATEK

V objavljeni povesti sem izkušal naslikati črtico iz naj-
žalostnejše zgodovinske dobe slovenskega naroda. To je
slika iz onih časov, ko je neverni Turek požigaje in ropaje
razsajal po zemlji slovenski. Veliko so trpeli naši očaki
pod turškim mečem, njih žene in otroci so mnogo prestali
pod tujim nasilstvom. Napisale bi se lahko debele knjige
samih žalostnih spominov na turške napade, pripovedova-
le bi se lahko vsak zimski večer razne pripovedke o krvo-
ločnem turškem ropanju in požiganju po naši zemlji, a
vse to, smem reči, bi še ne bilo dovolj. Toliko je namreč

la vse žide, naseljene na Koroškem. Tako je rešila sebe in
ubogega kmeta brezvestnih oderuhov za sedaj in tudi
za prihodnje čase. Ljudje pa so bili prepričani o resnici,
da se vsako pregrešno dejanje kaznuje, bodisi na tem ali
na onem svetu.

V Svetnah pri Serajniku niso ta dan obhajali druge
poroke, temveč praznovali so prihod in rešitev pogumne
in zveste žene Zaličke.

To je povest o Miklovi Zali. Spomin na njo še živi dan-
danes v Rožni dolini na Koroškem. Ako prideš, dragi čita-
telj, kdaj v tisti kraj, oglasi se pri Miklovih! Z veseljem
ti bo sivolasi mož pripovedoval o Miklovi Zali. Z navduše-
njem ti bo imenoval njeno ime in te prosil, da ji ohraniš
tudi ti — blag spomin.

Dvojezičen otroški vrtec „Naš otrok“

V CELOVCU, 10.-Oktober-Str. 25

ki bo odprl vrata v sredo, 11. oktobra 1978, sprejema prijave za celodnevni in poldnevni obisk. Prispevek staršev za celodnevni obisk znaša 650.—, za poldnevnega pa 400.— šilingov mesečno.

Otroka prijavite pismeno na naslov otroškega vrtca „Naš otrok“, 10.-Oktober-Str. 25, 9020 Klagenfurt/Celovec ali telefonsko pri voditeljici otroškega vrtca — pri gospodični Mariji Moser — na (začasni) tel. številki 0 42 22/84 3 54 v času med 8.00 in 12.00, ali med 13.00 in 17. uro, od ponedeljka do petka.

Pred vstopom v otroški vrtec je treba otroka osebno predstaviti voditeljici otroškega vrtca in izpolniti prijavnico, prinesiti je treba tudi rojstni list otroka. Možnost za to bo 3. in 4. oktobra v začasni pisarni voditeljice, 10.-Oktober-Straße 25, 3. nadstropje.

Načrtovano srečanje SS-ovcev ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

niso sestavljali le „navadni vojak“ je znano najpozneje od leta 1975, namreč v okviru grozodejstev, ki jih je storila enota, v kateri je bil Friedrich Peter.

Organizacija HIAG iz ZR Nemčije sicer ne sme prirediti srečanja SS-ovcev v Avstriji.

Toda: člani HIAG so se tudi že doslej pridno udeleževali raznih prireditev v Avstriji in še posebej na Koroškem; predvsem na vsakoletnem srečanju na Ulrichsbergu (ki bo ravno to

nedeljo), je kar tako mrgolelo teh ljudi. Kajti oblast ukrepa le tedaj, če imajo določeni ljudje prepoved bivanja v Avstriji, oziroma kadar nastopajo taki ljudje iz inozemstva kot govorniki oziroma kadar gre za kakšne vojne zločince.

Toda: kdo je že vojni zločinec? V Južni Ameriki so pred kratkim zaprli vojnega zločinca Gustava Wagnerja. Njegov šef pa se v Celovcu nemoteno sme sprehajati na svobodi: celovski bivši kavarnar Ernst Lerch.

RAZŠIRJENA PONUDBA

Dopustniški dnevi v Tinjah

(ERHOLUNGSURLAUB)

- za kmetice in kmete
- za delavke in delavce
- za aktivne in penzioniste

od ponedeljka, 13. novembra 1978, ob 9. uri
do sobote, 25. novembra 1978, ob 13. uri

Obe socialni zavarovalnici (Sozialversicherungsanstalt für Bauern kot tudi Gebietskrankenkasse) plačata 80 % stroškov za bivanje v Tinjah.

Interesenti dobijo tozadevne formularje ali pri socialnih zavarovalnicah v Celovcu ali v Domu v Tinjah.

Interesentom te zanimive ponudbe pošljemo nadaljnje informacije kako in kdaj se lahko poslužijo te izredne ponudbe doživeti tako ugoden dopust z domačimi rojaki v domačem Domu in s pestrim dodatnim kulturnim, izobraževalnim, duhovnim in zabavnim programom.

PRIJAVNICA

pošljite na Dom v Tinjah, 9121 Tinje

Ime

Naslov

Občni zbor DSG Sele

Konec tedna je imelo selsko športno društvo „DSG Sele-Zell“ svoj letni občni zbor. To je bil neke vrste vmesni občni zbor, kjer so dali odborniki poročila o delovanju v zadnjem letu. Volitve so le vsako drugo leto.

Delovanje društva je zelo obširno in o njem najbolje priča tiskano „Letno poročilo“, ki so ga ob tej priliki izdali. Na 40 straneh je razvidno, da so se npr. Selani udeležili 21 smučarskih tekem in pri tem dosegli lepe uspehe. Med drugim imajo v Wernerju Oražjuju celo člana deželnega kadra šolarjev. Zelo aktivna je tudi namiznoteniška sekcija, kjer vedno bolj prodira kvaliteta. Selsko nogometno moštvo igra že četrto leto v prvenstvu za 2. razred. Zanimiva so tudi poročila blagajnika (majhen presežek), kulturnega referenta (pred-

vsem gojitev družabnosti) in tajnice.

Predsednik mag. Ivan Olip je izrazil željo, da bi tudi še drugi dobili pozitiven odnos do selskega športnega društva. Na občnem zboru so sklenili tudi vključitev društva v Krščansko kulturno zvezo.

Spomin bazoviškim ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

tev v Italiji s selskimi žrtvami v Avstriji. Citiral je besede zveznega predsednika dr. Rudolfa Kirchschlägerja, ki je dejal, da selske žrtve niso brez časti, kakor je to hotel nacistični rabelj, temveč so vredni častnega spomina republike. Fašizem je treba zatreti danes v kali, jutri bo morda prepozno.

ORF: nov termin slovenskih oddaj

- S 1. oktobrom bodo uvedli v regionalnem radijskem programu ORF-a nekaj novih oddaj,
- spremenili težišča nekaterih obstoječih ter slednjič spremenili tudi oddajne čase nekaterih drugih. Za koroške Slovence je posebej važno: slovenske oddaje od ponedeljka do petka se bodo začele 40 minut pozneje, točno ob 14.10 uri ter trajale do 15. ure. V letnem prečju bodo torej slovenske oddaje celovskega studia trajale dnevno poldrugo minuto dalje. Spremembe v oddajah so po-

stale potrebne zaradi spreminjajočih se navad poslušalcev, pa tudi zaradi želje po novih tipih oddaj. Vsakoletna media-analiza, infra-testi in drugi pripomočki pomagajo do novih spoznanj. Razveseljivo za Koroško: gostota poslušalcev regionalnega programa je največja v Avstriji.

Ostale najvažnejše spremembe: deželna informacijska oddaja „Landesrundschau“ bo osredotočena na jutranjo (6.45 do 7.00) ter opoldansko oddajo (13.00 do 13.30). Obema informacijskima oddajama, kateri bosta vsebovali tudi

športne novice, bo sledil nadaljnji informacijski blok. Povečanje števil direktnih oddaj je prav tako eden od ciljev sprememb, ki so jih predstavili v sredo intendant Ernst Willner, šef aktualne službe Heinz Felsbach ter voditeljica družinskih oddaj Heide Mautz.

Nove oddaje: Klub seniorjev, Kraj srečanja za mladino, Mi in naše zdravje, Koroška malica v studiu i. dr.

Bilčovs: redko slavje duhovnikov

Redko srečanje in praznovanje duhovnikov-jubilantov je bilo začetek septembra v Bilčovsu: duhovnika-domačina dr. Pavel Zablatnik, ravnatelj Slovenske gimnazije v pokoju in Rudi Safran, župnik v Melvičah na Zilji, sta praznovala 40-letnico posvetitve v duhovnika (dr. Zablatnik) in srebrno mašo (Safran). Poleg tega so okrog duhovniške jubileje praznovali še ravnatelj Mohorjeve mons. dr. Janez Hornböck (40 let duhovništva), sveški župnik Martin Škorjanc (prav tako 40 let duhovništva) ter bilčovski župnik Leopold Kassl (20-letnico duhovništva). Slednji je praznoval istočasno še drug jubilej: 10 let pastirovanja v Bilčovsu. Da je bila mera praznovanj polna, je praznoval še rektor Jože Ko-

peinig 10-letnico uspešnega delovanja v tinskem Domu prosvete.

Praznovanje je bilo pravo ljudsko slavje s sprevedom. V to smer je šel tudi nagovor Lovra Kaslja, župnika v Hodišah in predsednika KKZ: „Potrebujemo ljudske duhovnike, ki živijo z narodom in za narod.“ Kajti le duhovniki, ki živijo na utripu ljudstva, ki najdejo do navadnega človeka, vedo za njegove skrbi in tako zastopajo in rešujejo probleme ljudstva.

Slavnost se je zaključila pri Miklavžu v Bilčovsu. — Ostali govorniki: dvorni svetnik dr. Valentin Inzko, župan Hanzi Ogris ter Janko Ogris st.

Na sliki: srebrnomašnik Rudi Safran ter dr. Pavle Zablatnik in prelat Aleš Zechner.

OKTOBRSKI TABOR — OKTOBERARENA

Tudi letos bodo priredili v nedeljo, 8. oktobra 1978, popoldne, oktobrski tabor, na katerem bodo med drugim sodelovali dunajski metulji

„SCHMETTERLINGE“

Geslo tabora:

Proti manjšini sovražni

Kraj: Celovec, Rosentaler Straße 85 (na zemljišču Zveze slovenskih zadrug)

„Brez skrbi“

- V intervjuju s „profilom“ je deželni glavar o brezposelnosti na Koroškem
- med drugim dejal:

profil: Herr Landeshauptmann, Kärnten hat im Jahresdurchschnitt nach wie vor die höchste Arbeitslosenrate aller Bundesländer.

Wagner: Das hat die Steiermark, wir sind an zweiter Stelle.

profil: Nein, Kärnten liegt an erster Stelle vor dem Burgenland. 1977 betrug die Arbeitslosenrate in Kärnten 4,9 Prozent, im Österreichdurchschnitt 1,8 Prozent, im Burgenland 3,1 Prozent. Das Burgenland hatte noch vor Jahren bei der Arbeitslosenrate den Platz Nummer eins, den es an Kärnten abgegeben hat.

Wagner: Diese ganze statistische Spielerei, die da ununterbrochen betrieben wird, jahraus, jahrein, entbehrt ja in Wirklichkeit jeder Grundlage. Wir haben derzeit mit 182.000 unselbständig Erwerbstätigen den absoluten Beschäftigungsrekord seit 1945.

profil: Aber im Durchschnitt sind die Beschäftigtenziffern zurückgegangen.

Wagner: Haben zugenommen.

profil: Die Beschäftigten in der Kärntner Industrie haben seit 1974 um 2600 abgenommen, der Fremdenverkehr steckt in der Flaute.

Wagner: Wie das in Einzelbereichen ist, ist für uns nicht bedeutsam, wichtig ist, wie die Gesamtbeschäftigungslage ist. Und da gibt es mit Ende August zwar eine Arbeitslosenrate von zwei Prozent ...

profil: ...die höchste in Österreich ...

Wagner: ...aber immerhin daneben auch eine Rekordbeschäftigung und gleich viele offene Stellen wie Arbeitsuchende. Im Fremdenverkehr können wir jetzt schon sagen, entgegen allen angestellten Prognosen, daß es mindestens pari im Vergleich zum Vorjahr ausgeht, in Wirklichkeit besser. Und in der industriellen Entwicklung liegen wir bei der Produktion über dem Durchschnitt der österreichischen Bundesländer.

profil: Das ändert nichts an der hohen Arbeitslosenrate.

Wagner: Ich habe vor ein paar Tagen vor einer großen Wirtschaftsscrew geredet. Dort hab' ich festgestellt, daß Freund' und Feind' der Meinung sind, daß diese Art der politischen Propaganda, wie sie von den Oppositionsparteien betrieben wird, etwas Verwerfliches ist ...